HET EINDE VAN EEN ANALYSE
PRAKTISCH / THEORETISCH / INSTITUTIONEEL
volgens Freud / Lacan / Miller

Lieven Jonckheere

PEVPAT Ugent
02/12/22
24/11/23
22/11/24
12/12/25

INLEIDING

AANKONDIGING PEVPAT
"FINALITEIT PA TRANSSTRUCTUREEL"

Ik vul dat in als einde PA

- op 3 niveaus
  - einde PA als praktische aangelegenheid
    - wat moet iemand 'kunnen' op einde PA, qua genot?
    - wat moet iemand 'weten' op einde PA?
  - einde PA als theoretische aangelegenheid
    - wat moet iemand 'zijn' op het einde van een PA
    - wat zijn uit de theorie af te leiden criteria waaraan men einde PA herkent?
  - einde PA als institutionele aangelegenheid
    - wie moet/kan dat einde van een PA als dusdanig herkennen?
    - hoe erkennen einde PA, dat er einde is = procedure?
    - resultaat van die herkenning en erkenning einde PA
      welke verhouding tussen analysanten aan einde PA = Vereniging??
- bij 3 analytici
  1. Freud
  2. Lacan
  3. Miller

	PRAKTISCH		THEORETISCH	INSTITUTIONEEL
	genot	**weten**		
Freud	analysant en analyticus elk om hun eigen reden tevreden over weten & genot		geen natuurlijk einde PA denkbaar • door 'natuur' spreekwezen *Trieb / Ich / Ablehnung der Weiblichkeit* • door Persönlichkeit analyticus	*International Psychoanalytic Association* • invloed eigen analyticus • Kerk • obsessionele standaarden
Lacan	• analysant *satisfaction sinthome* als *savoir faire* met *impossible rapport sexuel* > *heureux de vivre* • analyticus *pas pousser trop loin*		wel logisch einde PA denkbaar 1. *traversée* Imaginaire (1953) 2. *traversée* fantasma (1964) > *vivre la pulsion* 3. *traversée* overdracht (1967) > *acte analytique* = *Verleugnung* 4. *traversée* waarheid (1976) > *vérité menteuse*	procedure *passe* & institutie *École* > mislukkingen
Miller JAM	??		expliciteert acans visies op einde PA en werkt die verder uit	• herintroduceert *passe* & actualiseert die voortdurend • in telkens gereorganiseerde *École* > crisisissen

Freud

- voor Freud blijft einde PA louter praktische aangelegenheid …
  kwestie dat analysant en analyticus elk om hun redens tevreden zijn over resultaat PA
  - therapeutische tevredenheid = tevredenheid met resultaat qua genot
    > is in PA gevonden genot verdedigbaar? = ethische aangelegenheid
  - wetenschappelijk tevredenheid = tevredenheid met resultaat qua weten
    > kan men iets doen met in PA vergaarde weten? = epistemologische aangelegenheid

  zullen we zien

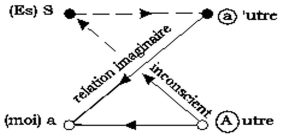
- … want einde PA is voor Freud niet theoretisch=logisch denkbaar …
  in theorie ziet Freud geen 'natuurlijk' einde van PA
  menselijke 'natuur', of de logica van het spreekwezen volgens Freud maakt einde PA niet denkbaar
  - kant analysant
    3 'natuurlijke' of 'biologische' factoren maken einde PA metapsychologisch gezien onmogelijk zoals blijkt in overdracht
    - de 'natuur' van de *Trieb*
    - de 'natuur' van het *Ich*
    - en vooral de 'natuur' van het *Geschlechtsunterschied*
      met de 'biologische' verwerping van de *Weiblichkeit*
      – die bij beide geslachten 'psychisch' in een ander castratiecomplex tot uiting komt
      - man = *Kastrationsangst*
      - vrouw = *Penisneid*
  - kant analyticus
    1 X ('natuur' onbekend!) = *Persönlichkeit van de analyticus*
    wat men 'tegenoverdracht' is gaan noemen

  zullen we zien

- … en dus verwordt institutionele erkenning bij Freud tot een formalistische aangelegenheid
  Freud laat erkenning psychoanalyticus over aan International Psychoanalytic Association (IPA)
  - eigen analyticus speelt sleutelrol in erkenning einde PA
  - op de leest van de Kerk geschoeide
  - obsessionele standaarden waaraan op einde PA moet beantwoord worden

  zullen we niet zien

Lacan

- voor Lacan is einde PA wel theoretisch denkbaar – maar niet op 1 manier
  in de loop van zijn onderwijs wisselende invalshoeken – die elkaar niet aanvullen maar ook niet tegenspreken
  JAM heeft cruciale rol gespeeld in het identificeren, uitwerken en met elkaar in verband brengen van Lacans benaderingen van einde PA
  > geen sluitend systeem, maar *work in progress* via *telescopage*
  – van 4 vormen van *traversée*=doorkruising
  - einde PA als *traversée* van het imaginaire (L-schema 1953)
    soort constructie van Freudiaans einde

    - imaginaire kant: dood *ego* a-a'
    - zien primauteit symbolische kant: *wo Es war soll Ich=sujet werden* – via A
      realisatie subject binnen betekenaar of A, via Ubw formaties
      = *parole pleine*
  - einde PA als *traversée* van het fantasma (Sém XI 1964)
    zien plaats objet (a) > *vivre la pulsion*
    eigenlijk JAM die deze hapax van Lacan oppikte straks
  - einde PA als *traversée* van overdracht (Proposition 1967)
    - begin PA = SsS > einde PA = failliet SsS > confrontatie met castratie (impasse Freud)
    - analyticus worden = acte analytique
      acte analyltique = *Verleugnung* = positie SsS tov ander innemen, wel wetende dat dit bedrog is en waartoe dat zal leiden

    enige eigen theorie over einde PA die Lacan zelf expliciteerde
  - einde PA als traversée van de waarheid
    erkennen dat *vérité* Ubw (Ubw formatie) altijd *menteus* is
    - *vérité* in *structure de fiction* > *mi-dire vérité* > *vérité menteus*
    - *vérité menteuse* = ook weer JAM die hapax van Lacan oppikte en aan het werk zette

- erkenning einde PA & institutionalisering PA = uitvinding *in progress*
  vanuit enige expliciete theorie over einde PA door Lacan zelf einde PA via overdracht
  - introduceert originele procedure voor erkenning analyticus vanuit einde PA zgn *passe*
  - *passe* moet fundament vormen van nieuw type vereniging nl *école*

  maar Lacan beschouwde uiteindelijk zowel zijn *passe* als zijn School als mislukt
  > JAM op dit punt heel belangrijke rol

- maar Lacan blijkt uiteindelijk ook niet ongevoelig voor einde PA als praktische aangelegenheid
  vooral op einde *enseignement*
  - analyticus: PA niet te ver doordrijven > analysant *heureux de vivre*
  - analysant: belang *satisfaction* met het resultaat van PA qua weten én genot
    tevreden met het sinthoom als *savoir faire* met het genot, met *impossible rapport sexuel*

Jacques-Alain Miller (JAM)

JAM = eigenlijk eerste echte, volgehouden poging om – vanuit Lacan, gebaseerd op Lacan – …
- … einde PA te conceptualiseren/theoretiseren
- … psychoanalyticus op basis van einde eigen PA te erkennen
  – binnen bepaald soort vereniging

beetje geschiedenis om cruciale bijdrage JAM te situeren

- 1953-1964 Lacans *retour à Freud*
  via "het Ubw is gestructureerd als een taal"
  = betekenaar en zijn wetmatigheden (metafoor en metonymie) in Ubw
- 1964 Lacan uit Freuds International Psychoanalytic Association (IPA) gebannen
  omwille van 2 problemen met Lacans 'didactische analyses'
  - 'theoretisch' probleem
    - Lacan gaf les aan degenen die bij hem in 'didactische analyse' waren
      - les over Freud: er was op dat moment niemand die het nog over Freud had
      - bleek altijd kritiek op egoanalyse USA – en dus op IPA
    - indoctrinatie genoemd
  - 'klinisch' probleem
    - Lacan deed korte sessies bij degenen die bij hem in didactische analyse waren
      bij dwangneurose ontdekt > veel dwangneurotici bij Lacans leerlingen??
    - commercialisatie/machtspolitiek = zoveel mogelijk leerlingen verzamelen
- 1964/1967 – 1981 Lacan gaat, als een Bommel, "zijn eigen eenzame weg"
  verbanning uit Freuds IPA heeft 2 gevolgen, manifesteert zich op 2 gebieden
  - theoretisch = Sém XI 4 concepts fondamentaux PA 1964
    - keerpunt in verhouding tot Freud = grens *retour à Freud* bereikt
      - reduceert niet alles meer tot betekenaar (Freuds Ubw gestructureerd als een taal)
      - introduceert overal zijn uitvinding nl *objet (a)*
        objet (a) = Lacans eigen conceptualisering van Freuds *Trieb* als *jouissance*
    - resultaat
      - conceptualiseert voor het eerst Freuds *Big Five*
        - Ubw/overdracht/drift/herhaling (SémXI) & fantasma (SémXIV)
        - toont daarin telkens 2 kanten
          - taal/betekenaar
          - drift/genot
      - dat laat hem toe om voor het eerst eigen theorie over einde PA te maken
        - impliciet (> geëxpliciteerd door JAM!):
          traversée fantasme > vivre la pulsion (1964)
        - expliciet:
          traversée transfert > *acte analytique* of analyticuswording = *Verleugnung* (1967)
    - Sém XI = Sém JAM
      - Sém waarop piepjonge JAM meteen fundamentele dialoog met Meester Lacan aangaat
      - 1ste Sém dat JAM uitgeeft (1973)
  - institutioneel = *passe* + *école*
    - sticht nieuw soort institutie = *École* nl *École freudienne de Paris* 1964
    - vindt nieuwe procedure voor erkenning analyticus in école uit = *passe* 1967

- 1981 einde Lacans 1ste *École* > begin 'Lacans' 2de *École*
  - na 15j, op het einde van zijn onderwijs en leven, stelt Lacan vast dat *passe* mislukt is
    - niet geslaagd om analytici zelf iets nieuws te laten zeggen over wat hen op einde PA tot analyticus heeft gemaakt
    - niet in geslaagd om procedure te ontwikkelen die toelaat om analytici vanuit einde PA als analyticus te erkennen

    en dus gaat Lacan over tot de zgn *dissolution* van zijn *École*
  - JAM neemt het meteen van Lacan over
    - JAM sticht samen met aantal medestanders meteen nieuwe *École*
      nl *École de la Cause freudienne*
      - door Lacan geadopteerd – vlak voor zijn dood 1981
      - nu nog actief – kloppend hart van *essaim* aan scholen
        World Association for Psychoanalysis > *New Lacanian School* > Kring voor PA
    - JAM zet in nieuwe *école* meteen einde PA en *passe* centraal
      - theorie
        - vist Lacans enige theorie over einde PA als *traversée transfert* terug op (1967)
        - uitwerking Lacans hapax over einde PA als *traversée fantasme* (1964)
        - uitwerking Lacans hapaxen over einde PA als vérité als menteuse (1976)
      - procedure
        telkens opnieuw op punt stellen procedure om einde PA binnen *école* te erkennen

      en als gevolg daarvan (of is het voorwaarde?) *École* die voortdurend in crisis is

    cf. recente bundeling interventies JAM over passe
    "Comment finissent les analyses. Paradoxes de la passe" 2022
    beperking = slechts teksten JAM over passe tot 2002 (dus niet laatste 20 jaar!!)
    jammer, want sedert 2002 hevige discussie, niet alleen in Frankrijk maar ook in België, over erkenning PA als psychotherapie – wat inderdaad opnieuw de vraag stelt naar het einddoel PA
    nu ook weer 2025!! cf. oproep tekst JAM "utilité sociale de l'écoute"

EINDE ANALYSE
ALS PRAKTISCHE AANGELEGENHEID

FREUD
EINDE ANALYSE ALS LOUTER PRAKTISCHE AANGELEGENHEID

1895 op drempel van uitvinding PA – vanuit autoanalyse
praktisch einddoel PA = *hysterisches Elend in gemeines Unglück verwandeln*

pre-analytische Freud (voor 1900 Traumdeutung)
inzichten vanuit autoanalyse = verrassend Lacaniaans

einde PA = *hysterisches Elend in gemeines Unglück verwandeln*
hysterische ellende in gewoon ongeluk transformeren, doen overgaan

- *hysterisches Elend*
  - hysterische symptomen
    die het gevolg zijn van verdringing – waardoor energie/libido/goesting geblokkeerd raakt
  - echter ook verdeeldheid hysterie inzake symptomen:
    - ellende, miserie waarover geklaagd wordt
    - maar ook *belle indifférence hystérique* = te koop lopen met symptomen, zonder te klagen
- autoanalyse – maar ook therapie ?
  - heft hysterische ellende/miserie van de neurotische symptomen op
    door verdringing ongedaan te maken
  - deblokkeert dus ook die energie/libido/goesting
- maar gelukkig is een mens dan nog altijd niet

- <u>maar gelukkig is een mens dan nog altijd niet</u>
  - nu mens zich niet meer blindstaart op miserie van eigen hysterische symptomen, wordt hij geconfronteerd met het *gemeines Unglück* = banaal of gewoon of alledaags ongeluk
    - kettingreactie aan kleine tegenslagen door de manier waarop ons leven is georganiseerd
      cf. *if anything can go wrong it will = il n'y a que le pire qui est sûr*
      cf. definitie van de hel
    - wat Freud later het grote *Unglück*=ongeluk of *Unbehagen* in de cultuur zal noemen 1930

    gedeblokkeerde, hervonden energie/libido moet je dus meteen gebruiken om iets te doen aan
    - het kleine alledaags ongeluk
    - het grote onbehagen of ongeluk in de cultuur

    Freud lijkt er, op het einde, zelfs op te rekenen dat dit een automatisch resultaat van een PA is
    cf. Neue Folge Vorlesungen XXIV Anwendungen (1933)
    Die psychoanalytische Erziehung nimmt eine ungebetene Verantwortung auf sich, wenn sie sich vorsetzt, ihren Zögling zum Aufrührer zu modeln. Sie hat das ihrige getan, wenn sie ihn möglichst gesund und leistungsfähig entläßt. In ihr selbst sind genug revolutionäre Momente enthalten, um zu versichern, daß der von ihr Erzogene im späteren Leben sich nicht auf die Seite des Rückschritts und der Unterdrückung stellen wird
    De psychoanalytische opvoeding laadt een ongevraagde verantwoordelijkheid op zich als ze zich ten doel stelt haar pupil tot een rebel te vormen. Ze heeft haar werk gedaan als ze hem zo gezond en capabel mogelijk laat gaan. In de analyse zelf liggen genoeg revolutionaire elementen besloten om te garanderen dat de door haar opgevoede mensen in hun latere leven er niet voor zullen kiezen om reactionaire onderdrukkers te wordensoweiso moet mens altijd
  - we moeten altijd betalen voor vrije beschikking over eigen energie/libido = castratie
    cf. EGW en libido=goesting!!
    castratie latere Freud

1903–1933 doorheen hele ontwikkeling PA – vanuit kliniek of therapie
praktisch einddoel PA = *(Wieder)Herstellung Leistungs- und Genussfähigkeit*

in de praktijk, in de therapiën die hij deed
geen criterium voor einde PA vanuit PA zelf

- Freud huldigt praktisch, *common sense* criterium voor 'psychische gezondheid'
  Leistungs- und Genussfähigkeit
  Fähigkeit = in staat zijn, vermogen
  - *Leistung* = presteren, iets te doen
  - *Genüss* = genieten, iets te gebruiken
- dat wordt meteen ook het criterium voor einde PA als therapie of 'genezing'
  Wiederherstellung Leistungs- und Genussfähigkeit
  = herstel van het vermogen tot presteren en genieten
  = weer in staat zijn om iets te doen en iets te gebruiken
  herstellen=installeren > *wiederherstellen*=herinstalleren=herstel … van vorige toestand
  pt moet vroeger in staat geweest zijn om wél te presteren en wél te genieten ?!

wat verstaat Freud eigenlijk onder *Leistung* en *Genuss*

- *Leistung* – voorlopig vertaald als 'prestatie'
- *Genuss* – voorlopig vertaald als 'genot'

Freud geeft daar uiteindelijk wel zelf een eigen PA aanvulling aan

maar eerst postfreudiaanse *Selfpsychology*
heeft triviale ideologische=Amerikaanse invulling aan *Leistung* en *Genuss* gegeven
die veel meer invloed heeft gehad in psychologie dan Freuds interpretatie van *Leistung* en *Genuss*

- Selfpsychologische=ideologische=Amerikaanse invulling van *Leistungs- und Genussfähigkeit*
  - vanuit Erik Eriksons theorie van ontwikkeling *Self* via 8 grote crisissen
    Freuds *Leistungs- und Genussfähigkeit* als *ability to work and to love* geoperationaliseerd
    - cf. stadium 6 = crisis intimiteit vs isolatie
      intimiteit = in staat zijn tot *Love*
      – zonder zichzelf daarin te verliezen
    - cf. stadium 7 = crisis generativiteit vs stagnatie
      generativiteit = in staat zijn tot *Work*
      – en zo contact houden met realiteit én bijdragen tot maatschappij

    therapie vanuit *Selfpsychology* moet in staat stellen om te werken en lief te hebben
  - latere *Selfpsychology* voegt aan *Love & Work* nog *Leisure* toe
    - veranderde markten begin de jaren '70
      - economische crisis
        cf. oliecrisis 1973 = 1ste grote economische crisis in postmoderne tijd
      - crisis man-vrouw verhouding > begin emanicpatie vrouw
        cf. Bergman 1973 scènes uit een huwelijk > 1ste scheidingsgolf in Europa

      gevolgen
      - niet meer voor iedereen *Work & Love*
      - en dus opent zich het gat van de tijd – de vrije tijd = *Leisure*
    - in tijden van vrije tijd moeten we in staat zijn tot vrijetijdsbesteding = 'niets doen'
      - vanuit Self ontwikkelingspsychologie:
        niets doen = kind zijn = in staat om te 'spelen'
        cf. Erikson: regressie tot stadium 3 = crisis initiatief vs schuld
        initiatief = eigen *games* creëren > cf. vandaag in tijd van *gaming*
      - vanuit lacaniaans perspectief:
        'niets doen' of 'spelen' is nog moeilijker dan 'werken' en 'liefhebben'
        'niets doen' is geen dom *dolce far niente*, maar een 'kunst' en een 'kunde'
        - niets doen is een kunst, want kwestie van sublimatie
          – en daar is niet iedereen toe in staat
          cf. grote Bloomsbury econoom Keynes
          - *it will only be for those who have to do with the singing that life will be tolerable*
            in die vrijetijdsmaatschappij
          - maar *how few of us can sing?*
        - niets doen is een kunde, en dus een kwestie van ethiek
          – en daar is niet iedereen toe in staat
          cf. Lacan tov *Hemmung* bij pte Cathérine Millot:
          - *otium* = nietsdoen? Ja …
          - … maar *cum dignitate*!! = met waardigheid, stijl

          Romeinse veldheren kregen na succes grond & geld en moesten belichamen dat nietsdoen een perfect waardig leven kan zijn = *otium cum dignitate*
          – als men het verdiend heeft, natuurlijk

    postfreudiaanse *Selfpsychology* moet pt niet alleen in staat stellen om te werken en lief te hebben maar ook om te spelen of niets te doen, met waardigheid, met stijl

- Freuds PA invulling van *Leistungs- und Genussfähigkeit*
  - metapsychologische definitie *Genussfähigkeit*
    - positief geformuleer
      in staat om te 'genieten' – in de zin van plezier hebben (*Lust*), binnen lustprincipe
      - niet in de actuele zin: genieten genieten genieten (Über-Ich)
      - wel op basis van het verbrokkelde genot van de infantiele partiële perverse driften
        partiële driften niet verdringen, maar…
        - … ofwel zo goed en zo kwaad mogelijk onder genitaal primaat gebracht
          > genot van het 'liefhebben'
        - … ofwel gesublimeerd
          > genieten van het maken van culturele creaties
          vaak veel groter genot in culturele creaties dan in het liefhebben
          dus niet alleen *love love love*
    - negatief geformuleerd
      slaat ook op de *jouissance … jenseits des Lustprinzips*
      jouissance = lust in het onlustvolle, in de pijn > herhalingsdwang
      - tegen genot kunnen
      - management of weten hoe omgaan met genot
        savoir faire avec la jouissance (herhalingsdwang) – via sinthoom (Lacan)!

    Genussfähigkeit als praktisch eindresultaat van PA
    = in staat zijn om binnen én buiten het lustprincipe op beschaafde wijze te genieten
  - ethische definitie *Leistungsfähigkeit*
    - *Leistung* = *Kulturarbeit* – en dus niet alleen *work work work*
      positieve bijdrage tot cultuur– samen met anderen
      - via werk, inderdaad
      - maar ook via minder conformistische vormen van sublimatie
    - wie in staat is tot *Kulturarbeit* = *kulturell wertvolle Person*
      Freud noemt *kulturell wertvolle Person* ook *tüchtig*
      - 'bekwaam', 'knap', 'degelijk', 'deugdelijk' is in wat hij doet, bv. werk
      - 'flink', 'te duchten', waarmee rekening moet gehouden worden
    - ethische paradox:
      kulturell wertvolle of *tüchtige Person* is niet alleen eindproduct PA
      maar ook voorwaarde om PA te beginnen (cf correspondentie Freud-Fliess)
      cf. 2 mogelijke reacties op *Unbehagen* in de cultuur
      - *kulturell wertvolle* of *tüchtige Person*
        - doet aan *Kulturarbeit* = probeert bijdrage aan cultuur te leveren …
        - … maar botst daarbij tegen een muur of ontwikkelt remming
        - in PA > *Wiederherstellung*=herstel *Leistungsfähigkeit* inzake *Kulturarbeit*
      - *Gesindel*=gespuis
        - doet niet aan Kulturarbeit = geen bijdrage tot cultuur
          maar past zich zo goed mogelijk aan bestaande cultuur aan …
        - … om daar zoveel mogelijk van te profiteren
        - geen baat bij PA – niets te herstellen, integendeel: devient *bête* (Lacan)

      cf. Lacans Shakespeareaans onderscheid:
      - *kulturell wertvolle* of *tüchtige Person* = *fool=fou*=dwaas
      - *Gesindel* = *knave=canaille*=knecht (cf. knechten van het groot kapitaal)

- kliniek *Leistungs- und Genussfähigkeit*
  Leistungs- und Genussfähigkeit op einde PA is deel van antwoord op
  klinisch drieluik *Hemmung, Symptom und Angst* (1926) van waaruit PA voor Freud start
  - begin PA: *Hemmung* = *Leistungsunfähigkeit*
    > einde PA: *Leistungsfähigkeit* – in ethische zin = *Kulturarbeit*
  - begin PA: *Angst* = *Genussunfähigkeit*
    > einde PA: *Genussfähigkeit* – in metapsychologische zin = genieten binnen en buiten lustprincipe
  - begin PA: *Symptom* = *Unsinn*
    > einde PA: Ubw *Sinn*=waarheid van *Symptom*
    - probleem Freud: symptoom blijft meestal verder bestaan
      want blijft *Bedeutung*=betekenis=belang hebben als (geheime) bron van genot
    - Lacan redeneert verder: symptoom *Unsinn* (psychiatrie) > symptoom Ubw Sinn (Freud)
      > sinthome als functie nl RSI borromeïsch verknopen

1937 op einde van Freuds oeuvre – vanuit 'leeranalyses'
praktisch einddoel PA = ver genoeg gaan, maar niet té ver

leeranalyses
Freud deed uiteindelijk enkel nog analyses van vaak internationale collega's (Engeland / USA)
die op die manier de PA bij hemzelf, als uitvinder ervan, wilden leren
en die de PA internationaal hielpen verspreiden

"Die endliche und die unendliche Analyse" 1937

- fundamentele vraag: is er vanuit Freuds theorie een logisch einde PA denkbaar?
  straks meer
- maar ook verspreide opmerkingen: over einde PA als praktische aangelegenheid
  - PA moet 'voldoende' ver gaan = praktische aangelegenheid…
    - *gründlich Analysierte*
      - 'voldoende' geanalyseerd
        analysant en analyticus komen overeen dat er 'voldoende' geanalyseerd is
      - analysant en analyticus elk om hun eigen redens 'tevreden' met het resultaat
        dus geen gedeelde tevredenheid
    - analysant neemt praktisch 'therapeutisch' besluit
      cf *satisfaction* analysant bij laatste Lacan
      Freud expliciet in termen van *Hemmung Symptom Angst*
      - angsten en remmingen overwonnen > *Genuss- und Leistungsfähigkeit* hersteld
      - lijdt niet meer aan symptomen
        - wel nog symptomen
        - maar genot in symptomen voldoende uitgeput opdat ze *Genuss- und Leistungsfähigkeit* niet meer zouden dwarsbomen

        er valt dus te leven met genot van het symptoom
    - analyticus velt praktisch 'epistemologisch' *Urteil*
      rebus bene gestis = zaakjes 'voldoende goed' gemanaged
      - niet in management termen
        geen kwestie van het ingezet hebben van alle beschikbare *evidence based* middelen volgens *state of the art* (middelenverbintenis)
      - wel in theoretische of metapsychologische, zelfs epistemologische termen
        - voldoende *Verdrängtes* bewust + voldoende *Widerstand* overwonnen
        - met als gevolg dat het *Ich* weer kan functioneren
          Ich moet geen schrik meer hebben voor *Wiederholung* vanuit Ubw
          nog wel Ubw herhaling, maar *Ich* heeft die 'onder controle'
  - … maar PA mag niet te ver gaan = ethische kwestie
    - geen opheffing van alle *Leidenschaften*=passies en *inneren Konflikte*
      geen oosters boeddhisme: geen liefde/haat/onwetendheid
    - geen *schematische*=routineuze/gelikte normaliteit
      – waarbij alle menselijke eigenaardigheden (*Charakterabnormitäten)* 'afgeslepen' zijn
      geen westerse standaardisering van industriële object

    gaat inderdaad over toekomstige analyticus – in 'leeranalyse' bij Freud
    weiniig kans! cf. inherent revolutionair potentieel einde PA (1933)

LACAN
EINDE ANALYSE ALS PRAKTISCHE AANGELEGENHEID

Lacan vooral ingezet op
- conceptualiseren einde PA
- en in het verlengde daarvan erkenning van einde PA bij analyticus, de zgn *passe* – binnen een nieuw type institutie, de zgn *école*

maar niet onverschilig tov praktische kant
cf. op het einde, in zijn laatste onderwijs = zeer freudiaans
quand l'analysant pense qu'il est heureux de vivre, c'est assez
Yale University USA 1975

- <u>context</u>
  - <u>PA als therapie = *PA appliqué*</u>
    wanneer het niet om garantie voor analytische positie gaat
    s'autoriser de lui-même
  - <u>Lacans laatste onderwijs – met laatste visie op einde PA</u>
    - erkenning van Ubw als *vérité menteuse*
      vérité dans une structure de fiction > *mi-dire de la vérité* > *vérité* = *menteuse*
    - identificatie met levensnoodzakelijk eigen sinthoom
      sinthoom als *savoir faire* met genot of *rapport sexuel* als *impossible* > *satisfaction*
  - <u>Lacans levenslange anti-Amerikanisme</u>
    - USA = ideologie van *happiness for everybody*
      cf. Saint-Just: *bonheur* als *facteur de politique*
    - Lacans ironie tov *happiness*!?
      minimalisme ivm *happiness* als *inconceivably private joke*

- sleutelpassage (gesproken)
  - *un symptôme névrotique permet de vivre …*
    … une vie difficile
  - *nous essayons d'alléger cet inconfort*
    - *parfois nous leur donnons le sentiment qu'ils sont normaux*
    - *c'est le point où nous avons à être très prudents.*
      nous ne les rendons pas assez normaux pour qu'ils finissent psychotiques
      certains d'entre eux ont la vocation de pousser les choses à leur limite (mais les névrotiques ne sont pas psychotiques).
  - *une analyse n'a pas à être poussée trop loin.*
    quand l'analysant pense qu'il est heureux de vivre, c'est assez

  analyse van die sleutelpassage
  - neurotisch symptoom
    - *permet de vivre*
      = het gaat niet zonder symptoom – in de neurose
      maar geldt nog meer in psychose!
    - maar dat symptoom zorgt, in de neurose, wel voor *une vie difficile* of *inconfort*
      = genot symptoom verstoort *Genuss- en Leistungsfähigkeit*
      - *Genussfähigkeit* = genieten binnen lustprincipe
      - *Leistungsfähigkeit = Kulturarbeit*
  - PA in het geval van de neurose
    - doel,
      alléger inconfort door genot in neurotisch symptoom
      - niet terugbrengen symptoom binnen lustprincipe
      - wel leren leven met symptoom = *savoir faire avec* genot in symptoom …
        parfois nous leur donnons le sentiment qu'ils sont normaux
        indruk geven dat symptoom normaal is – want het gaat sowieso niet zonder symptoom
        lukt dus niet altijd
    - probleem
      certains névrotiques ont la vocation de pousser les choses à leur limite
      in PA, door de overdracht
      - hysterisch *désir* bij sommige analysanten (dus niet allemaal)
        om tot de grens te gaan … de eigen grens = de grens van de meester
      - proberen zo hard normaal te worden dat ze psychotisch lijken
        cf. *borderline*!!
    - en dus moet analyticus oppassen, met dit soort analysanten
      - *nous avons à être très prudents = une analyse n'a pas à être poussée trop loin*
      - praktisch einde PA
        c'est assez quand l'analysant pense qu'il est heureux de vivre – met dat symptoom,
        omgekeerde van Oedipus in Kolonos als eindbesluit van PA: "beter niet geboren zijn"
        - "niet erg van geboren te zijn" – "er zijn erger dingen in het leven dan geboren zijn"
        - zelfs "beter geboren dan niet geboren zijn"

EINDE ANALYSE
ALS THEORETISCHE AANGELEGENHEID

FREUD
EINDE ANALYSE IS NIET THEORETISCH=LOGISCH DENKBAAR

DIE ENDLICHE UND DIE UNENDLICHE ANALYSE 1937

enige Freud tekst die expliciet over einde PA gaat

vraag/probleem
kan men een PA tot een *natürliches Ende führen?*

- 1ste interpretatie van Freuds *natürliches Ende* van een PA
  - is er een logisch einde PA?
    kan Freud vanuit zijn PA theorie het einde van een analyse logisch denken?
  - kan Freud vanuit zijn PA theorie criteria voor einde PA afleiden?

- 2de interpretatie van Freuds *natürliches Ende* van een PA
  - verschijnt er op einde PA iets dat inherent is aan de PA
    kan subject via PA iets nieuws bereiken
    - *Neuschöpfung* die zonder PA niet mogelijk zou zijn?
    - onuitgegeven subjectieve positie die nooit als dusdanig gegeven is
  - met als resultaat een wezenlijk onderscheid *Analysierte* tov *nicht Analysierte*

  twee mogelijke interpretaties
  - Freud = absolute én stabiele *psychische Normalität*
    - alle *Verdrängungen* en *Widerstände* ongedaan
    - resultaat: Ik heeft herhalingsdwang vanuit Ubw voldoende onder controle
      - ofwel: herhalingsdwang kan vermeden
      - ofwel: geen paniek van Ik meer tov onvermijdelijke herhalingsdwang
  - Lacan
    - nieuw discours nl PA discours
      houdbaarheid positie als object (a)?
    - *nouvel amour …*

  allebei extreem sceptisch op dat punt

Freuds antwoord is twee keer neen!
4 factoren > 'natuurlijk' einde PA onmogelijk & niets nieuws op einde PA
doordat ze zich als probleem binnen/voor de overdracht manifesteren

- kant analysant:
  3 'biologische' factoren maken einde PA 'metapsychologisch' gezien onmogelijk
  – wat telkens opnieuw in de overdracht tot uiting komt
  - de 'natuur' van de*Trieb* maakt einde PA onmogelijk
    Trieb altijd te sterk is en dus nooit definitief te *bändigen* = aan banden te leggen
    - 1ste drifttheorie: partiële perverse seksuele *Triebe* te sterk voor het *Ich*
      > analyticus kan niet op *Ich* rekenen om partiële perverse seksuele *Triebe* te *bändigen*
    - 2de drifttheorie:*Todestrieb* te sterk voor *Eros*
      > analyticus kan niet op *Eros* rekenen om *Todestrieb* te *bändigen*

    ga ik niet op in
  - de 'natuur' van het *Ich* maakt einde PA onmogelijk
    aangeboren *Ichverschiedenheiten* + verworven *Ichveränderung*
    > weer een reden waardoor analyticus niet op *Ich* kan rekenen
    ga ik niet op in
  - de 'natuur' van het geslachtsverschil maakt einde PA onmogelijk
    mens kan daarmee niet leven: hij/zij moet immers altijd de vrouwelijkheid verwerpen, omwille van de vermeende passiviteit ervan
    ga ik wel op in
- kant analyticus:
  één X-factor maakt einde PA onmogelijk
  – wat postfreudianen 'tegenoverdracht' zijn gaan noemen
  nl *Eigenart Persönlichkeit analyticus* maakt einde PA onmogelijk
  ieder analyticus heeft eigen persoonlijkheid – die hem beperkt in de PA die hij doet
  ga ik wel op in

op die 4 punten heeft Lacan geprobeerd om voorbij Freud te gaan
en zo einde van PA wél denkbaar te maken

- *Trieb* als *pulsion* geconceptualiseerd (Sém XI 1964)
- *Ich* als spiegelik geconceptualiseerd (stade du miroir 1949)
- verwerping vrouwelijkheid en castratiecomplex als artefact van de betekenaar geconceptualiseerd
- *Persönlichkeit* analyticus als *désir de l'analyste* geconceptualiseerd

kant analysant:
3 'biologische' factoren maken einde PA 'metapsychologisch' gezien onmogelijk
– en dat komt telkens opnieuw tot uiting in de overdracht

- probleem met de 'natuur' van de *Trieb* in de overdracht maakt einde PA onmogelijk
  geen *dauernde und endgültige Bändigung Trieb*
  - 1ste drifttheorie: partiële perverse seksuele *Triebe* altijd sterker dan het *Ich*
    > *Ich* slaagt er nooit in om de perverse partiële seksuele *Triebe* definitief te *bändigen*
    - metapsychologisch probleem:
      - relatieve sterkte *Ich* én *Trieb* tegenover elkaar blijft wel altijd variëren …
      - … maar *Trieb* uiteindelijk altijd sterker en *Ich* zwakker dan je denkt
      - en dus *Trieb* uiteindelijk altijd sterker dan *Ich*
        geen verdringing *Trieb* door *Ich* zonder terugkeer verdrongen *Trieb* in *Ich* zelf
    - technisch-ethisch probleem
      kan/mag PA zelf verdrongen partiële sekuele *Trieb* doen terugkeren – om potentiële conflicten *Ich/Trieb* te actualiseren – en het *Ich* te helpen bij *Bändigung Trieb*?
      cf. 2 manieren om verdrongen *Trieb* te doen terugkeren
      - door *Versagung* van partiële perverse sekuele *Trieb* te organiseren
        - *Versagung* = *Trieb* moet aan zijn bevrediging verzaken
        - PA kan *Versagung Trieb* op 2 niveaus organiseren
          maar botst daarbij altijd op onoverkomelijke technische én ethische problemen
          - *Versagung Trieb* in de *Realität* = frustreren (woord niet bij Freud!!)
            bv. *befriedigende Ehe zerstören* / (vast) werk doen opgeven
            - praktisch-technisch bezwaar
              geen PA mogelijk met wie teveel *Schmerz*=miserie in realiteit heeft
            - fundamenteel ethisch bezwaar
              PA mag niet concurreren met het lot
              nicht im Wettbewerb mit dem Schicksal so grausame Versuche mit den armen Menschenkindern anstellen
              cf. Freud over zelfmoord in Middelbare Scholen 1910
              - ideologie: harde opvoeding is beste voorbereiding op harde realiteit
                ersetzt ihren Zöglingen die Traumen, welche andere Adoleszenten in ihren anderen Lebensbedingungen finden
                sie nimmt die Unerbittlichkeit des Lebens für sich in Anspruch
              - resultaat: zelfmoord leerlingen voordat ze in realiteit terechtkomen
              - les Freud: school mag niet meer willen zijn dan *Lebensspiel*
                dat *Lust zum Leben macht*, *Interesse für das Leben erweckt*
                praktisch doel PA!!!
          - *Versagung Trieb* in de *Übertragung* = manipuleren overdracht
            bv. pt echt verliefd doen worden en dan ontgoochelen of jaloers maken
            technisch bezwaar: schade *zärtliche positive Übertragung* die doet werken=VA
      - door theoretische uitleg over bestaan/gevaar partiële perverse seksuele *Trieb*

- door theoretische uitleg over bestaan/gevaar partiële perverse seksuele *Trieb*
  psychoeducatie
  probleem: geen effect want reactie op Trieb is 'spontaan' of zelfs 'visceraal'
  dwz deel van persoonlijkheid (verdringen/veroordelen/verwerfen/sublimeren/etc)
  - cf. pt leest over PA
    > pt enkel gegrepen door passages die beantwoorden aan huidige *Ich/Trieb* conflict
  - cf. seksuele voorlichting kind
    - laat eigen weten ivm seksuele (*Sexualtheorien*) niet vallen
      want dat beantwoordt aan zijn *unvollkommenen Libidoorganisation*
    - doet niets met *geschenkten Kenntnissen*
      want wil die bv al niet toepassen op ouders

- 2de drifttheorie: *Todestrieb* altijd sterker dan *Eros*
  > *Eros* slaagt er nooit in om Todes*trieb* definitief te *bändigen*
  - *2 Urtriebe in belebte Materie*
    - *Eros* = *Vermengung* = *zu immer größeren Einheiten zusammenfassen*
      > *Eros* komt tot uiting in *Libido*
    - *Todestrieb* = *Entmischung* = *Vereinigungen auflösen*
      > 2 primaire uitingsvormen van *Todestrieb* tegen/in het subject zelf
      - *Aggressions- oder Destruktionstrieb* tov *Selbst* hapax ! = primaire *Selbstzerstörung*
        - theoretisch: metapsychologische construct primair masochisme
        - klinisch: fenomeen schuldbewustzijn > negatief therapeutische reactie
          analysant *wehrt zich gegen die Genesung = halt Krankheit und Leiden fest*
      - *unabhängig auftretende Konfliktneigung* – die zich op alle gebieden manifesteert
        - bv. altijd conflict *Ich/Trieb* (1ste drifttheorie) > geen einde PA
        - bv. altijd conflict homo- en hetero (biseksualiteit) > geen einde PA
        - bv identiteit = ben ik M of V??
  - *Todestrieb* altijd sterker dan *Eros*
    > PA kan niet op *Eros* rekenen om *Todestrieb* definitief aan banden leggen

Lacan heeft Freuds *Trieb* voortdurend geherconceptualiseerd
(Freud herconceptualiseerde die ook al: infantiele partiële perverse *Trieb* > *Todestrieb*
- cf. JAM "6 paradigmes de la jouissance"
- om te zien op welk punt of hoe de betekenaar dat genot wél kan raken

- probleem met de 'natuur' van het *Ich* in de overdracht maakt einde PA onmogelijk
  nl aangeboren *Ichverschiedenheiten* + verworven *Ichveränderung*
  - aangeboren *Ichverschiedenheiten* = basisverschil qua imaginaire *Ich*
    mate waarin beweeglijkheid=*fluidity Libido* in Ik is gefixeerd als Ik-libido = 'secundair narcisme'
  - verworven *Ichveränderung* = verandering imaginaire *Ich* door systematische afweer *Trieb*
    - tijd1 kindertijd
      systematische *Abwehr défense Trieb* door *Ich*
    - tijd2 latentieperiode
      fixatie afweer *Trieb* in *Ich* > *Ich* wordt 'negatief' van *Trieb* = *Ichveränderung = Charakter*
      - *Einschränkung*=inperking én *Verrenkung*=ontwrichting/misvorming *Ich*
      - *Ich* lijkt 'psychotisch' *borderline*
    - tijd3 volwassenheid
      infantile Reaktionsweisen
      - in realiteit: *Ich* zoekt gevaar op
        om infantiele *Reaktionsweisen* tov*Trieb* te *rechtfertigen*
      - in overdracht – dat is waar het voor Freud op aankomt!!
        - tijd1 weerstand *Ich* tov *Heilung*
          door *Trieb* geïnfiltreerde *Ich* redeneert niet meer vanuit eigen standpunt van 'zelfbehoud' maar vanuit standpunt van *Trieb*bevrediging'
          > *Heilung* is gevaar voor *Ich* (eigenlijk *Trieb*)
        - tijd2 weerstandsanalyse
          PA probeert *Ichveränderung* terug te draaien
        - tijd3 ultieme weerstand *Ich*
          negatieve overdracht *borderline* > stopt VA > PA *unabschließbar*

Lacan heeft Freuds *Ich*=narcisme op verschillende manieren geherconceptualiseerd
(eerst als spiegelego en laatst als sinthoom)

- 'aangeboren' rigiditeit *Ich* = imaginaire identificatie met spiegelbeeld
- mogelijkheid om spiegelidentificatie via betekenaar te deconstrueren ?

- probleem met de 'natuur' van het geslachtsverschil in de overdracht maakt einde PA onmogelijk
  gesetzmässige Ablehnung der Weiblichkeit (omwille van passitiveit ervan) vertaalt zich in de overdracht 'psychisch' als castratiecomplex – dat bij M en V een andere vorm aanneemt
  - vertaling *gesetzmässige Ablehnung der Weiblichkeit*
    - *Weiblichkeit*
      de vrouwelijkheid / het vrouwelijke
    - *Ablehnung*
      afwijzen / afslaan / wraken bedanken voor
      maar ook verwerpen (*forclusion*) of verklaring van niet ontvankelijkheid (juridisch)
    - *gesetzmäßig*
      vrouwelijke wordt verworpen omwille van een wet – een biologische wet
      - leven maken & overleven is kwestie van activiteit
      - in dat leven maken en overleven ligt activiteit langs kant van de man en passiviteit langs de kant van de vrouw
      - en dus promoot natuur mannelijke activiteit en verwerpt ze vrouwelijke passiviteit
  - 'biologische' verwerping vrouwelijkheid is basis voor 'psychische' castratiecomplex
    Freuds geologische beeldspraak
    1. het vrouwelijke wordt biologisch verworpen omdat het 'passief' is
       geologische beeldspraak: verworpen vrouwelijke = onzichtbaar ondergronds rotsgesteente
    2. plots visuele confrontatie met anatomisch=primair *Geschlechtsunterschied* tussen M/V
    3. *psychische Folgen* van confrontatie met anatomisch geslachtsonderscheid
       Anatomie ist *(psychisch) Schicksal*
       - begin fallische fase
         zowel M als V maken onderscheid M/V ogv kenmerk kant M nl penis
       - einde fallische fase
         M en V met verschillend *Kastrationskomplex*
         biologische verwerping vrouwelijkheid wordt bij M en V in een andere 'psychische' *Ausdrucksform* geperst = ander *Kastrationskomplex*
         cf. geologische beeldspraak:
         - verworpen vrouwelijkheid = onzichtbaar ondergronds rotsgesteente
         - M en V castratiecomplex = 2 verschillende rotsblokken (*gewachsener Fels* of *anstehendes Gestein*) die uit ondergronds rotsgesteente omhoog geperst worden
           - *Mann Kastrationsangst*
             = *Sträuben gegen passive oder feminine Einstellung zum anderen Mann*
             verwerpt vrouwelijke instelling tov vader vanuit schrik penis te verliezen
             > koppig *männlicher Protest* tov vader
           - *Weib Penisneid*
             Streben nach dem Besitz eines männlichen Genitales
             verwerpt vrouwelijke instelling tov vader omdat ze dan naar penis kan fluiten
             > koppig *Mänlichkeitsstreben* (om van vader alsnog de penis te krijgen??)

- verwerping *Weiblichkeit* komt in de overdracht tot uiting als sterkste *Übertragungswiderstand*
  toch vooral vanuit positie Freud als vader in de overdracht?
  - in de overdracht blijkt dat M en V in hun castratiecomplex de vrouwelijkheid elk om hun eigen 'valse' reden verwerpen
    - man: *Kastrationsangst* > sterkste *Übertragungswiderstand*
      - niet te overtuigen dat *passive Einstellung* tov andere man
        - niet noodzakelijk castratie veronderstelt
        - sociaal gesproken (*Lebensbeziehungen*) zelfs noodzakelijk is
          cf. belang latente homoseksualiteit voor ontwikkeling sociale banden
      - in PA
        - wil *Heilung* niet aan analyticus te danken hebben
          want dat is zich aan vader onderwerpen, zich door vader laten castreren
        - zelfs negatieve therapeutische reacties = nieuwe symptomen
    - *Weib*: *Penisneid* > sterkste *Übertragungswiderstand*
      - niet te overtuigen dat *Peniswunsch* onvervulbaar is
        Freud geeft geen argumenten?!
      - in PA:
        - *innere Sicherheit* dat ook PA niets (geen penis) oplevert
        - en als gevolg negatieve therapeutische reactie = oa *schwere Depression*
          (omwille van *Verschmähung* door vader)
  - besluit Freud qua therapie
    - om het even of verwerping vrouwelijkheid biologische wet is
    - ethiek: analysant alle mogelijkheden bieden om *Einstellung* tov *Weiblichkeit* te *überprüfen* (onderzoeken, herzien) en eventueel ook te veranderen
      ethiek: analysant verantwoordelijkheid laten

Lacan herconceptualisert Freuds *Ablehnung Weiblichkeit* – om einde PA mogelijk te maken
Ablehnung Weiblichkeit

- is geen biologische rots
- maar impasse of onmogelijkheid die inherent aan primaat van de betekenaar i
  - primaat betekenaar vertaalt zich in het geval van M en V als primaat fallus
    dwz geslachtsonderscheid gemaakt via + kenmerk kant M > - kenmerk voor V
    maar één betekenaar voor verschil M/V, die langs kant Man is gekozen
  - met als gevolg
    - (genot) M volledig betekend door fallus
    - (genot) V niet volledig betekend door fallus = vrouweliljke verworpen

kant analyticus
1 X-factor – die centraal staat in de overdracht

Eigenart Persönlichkeit analyticus

- Freud vanaf 1920
  - doet zelf alleen nog didactische analyses
  - heeft opleiding toevertrouwd aan *International Psychoanalytic Association*
    invloed *Berliner Psychoanalytisch Institut* > ideologie van aanpassing = PA respectabel maken
    - taak analyticus: patiënt opvoeden tot *seelische Normalität und Korrektheit*
    - voorwaarde: analyticus moet *seelisch* normaler én correcter zijn dan patiënt
- Freud reageert tegen 'normaliserende' visie van zijn eigen IPA
  - brutale vaststelling van abnormaliteit analytici
    analytici hebben *nicht durchwegs dieses Maß von psychischer Normalität erreicht*
    durchwegs = geheel en al, geregeld
    - weet vanuit eigen didactische PA …
    - … dat analytici vaak nog abnormaler en minder correct zijn dan hun patënten

    cf. brieven Freud oa Marie Bonaparte
    cf. Lacan over 'bende' van Freud
  - 'abnormaliteit' analyticus levert voor Freud wel degelijk problemen op voor einde PA
    - technische problemen
      - latente abnormaliteit analyticus > tegenoverdracht *Widerstände*
        - onjuist inschatten *Verhältnisse (*verhoudingen *Ich/Trieb* etc) bij pt
        - ondoelmatige reactie op die verhoudingen
      - manifeste abnormaliteit analyticus > probleem overdracht
        onvoldoende *Überlegenheit* analyticus > geen *Vorbild* en/of *Lehrer* meer
    - ethisch probleem
      analyticus die *Schein* normaliteit hooghoudt, omdat het moet, van IPA en voor patiënt,
      zondigt tegen *Wahrheitsliebe* + *Anerkennung Realität* = fundament van PA positie

    cf. bolwassing Freud tov MBonaparte die zich als *slut* gedraagt dwz als man
    - man die rondvogelt > *respect, man*!
    - vrouw die rondvogelt > *slutshaming*

    moet analyticus volgens Freud wel degelijk rekening mee houden
    ook Freud tov Jung nav problemen met Sabina Spielrein (film "A Dangerous Method")
  - oplossing
    - geen echte oplossing – want PA is sowieso onmogelijk beroep!!
      Anschein als wäre Analysieren dritte 'unmögliche' Beruf (cf. Erziehen & Regieren)
      = ungenügenden Erfolgs von vornherein sicher
      weg naar de hel is geplaveid met de beste bedoelingen
    - enkel lapmiddel nl *Eigenanalyse* …
      daar verwacht Freud geen wonderen van

volgens Lacan
- *Persönlichkeit* analyticus kan in eigen PA voldoende 'uitgezuiverd'
  oa via *traversée fantasme*> harde rest *Persönlichkeit* analyticus = *désir de l'analyste*
- *désir de l'analyste* wordt juist operator of X die einde PA bij ptn wel mogelijk maakt

SLOTOPMERKING IVM FREUDS ONMOGELIJKHEID OM EINDE PA THEORETISCH TE DENKEN EEN FREUDIAANSE LINK TUSSEN BEGIN PA EN EINDE PA?

cf. truc Lacan = koppelt einde PA aan begin PA, op het punt van de overdracht

- Freud legt klinische *link* tussen begin PA en einde PA
  cf. supra klinisch drieluik *Hemmung, Symptom und Angst* (1926) van waaruit PA start
  - begin PA: *Hemmung* = *Leistungsunfähigkeit* > einde PA: *Leistungsfähigkeit*
  - begin PA: *Angst* = *Genussunfähigkeit* > einde PA: *Genussfähigkeit*
  - begin PA: *Symptom* = *Unsinn* > einde PA: Ubw *Sinn*=waarheid van *Symptom*
    maar wel met impasse dat symptoom blijft bestaan als bron van *jouissance*

- Freud legt geen conceptuele *link* tussen overdracht bij begin PA en einde PA
  nochtans alles aanwezig om dat te doen – net zoals Lacan dat deed
  via de notie *Übertragungsneurose*
  - 1914 *Übertragungsneurose* maakt begin PA mogelijk
    - herhaling neurose/symptomen binnen overdracht
    - begin PA mogelijk
      symptomen enkel analyseerbaar als ze zich binnen overdracht herhalen
    - perspectief einde PA
      analysant kan enkel van overdrachtsneurose genezen
      > effect op neurose in leven?
  - 1921 *Übertragungsneurose* maakt einde PA onmogelijk
    - herhaling probleem *Trieb, Ich, Weiblichkeit* en *Persönlichkeit* analyticus in de overdracht
    - einde PA onmogelijk
      analysant volledig gegrepen in herhaling neurose in overdracht

LACAN EN JAM
EINDE ANALYSE IS WEL THEORETISCH DENKBAAR

Lacans basisprincipe = ethiek
psychoanalyticus wordt men enkel vanuit einde eigen PA

"psychoanalyse is wat men mag verwachten van een psychoanalyticus" (E 329)
"psychoanalyticus is wat men mag verwachten van psychoanalyse" (ikzelf)

- studies of diploma PA maken iemand niet tot analyticus
  - analyticus wordt je niet via studies PA
    - niet via universitaire studies algemene psychologie
      - universitaire psychologie = *Gestalt* alle vormen van psychologie
      - met PA als sluitstuk? PA moet dat weigeren!
        universitaire psychologie is niet de basis voor opleiding PA
    - maar ook niet via postuniversitaire of extrauniversitaire specialisatie PA
      wat daarvan ook de verdiensten mogen zijn
      - unif: PEVPAT
      - buiten unif: PPaK (Kring), Idesça (Gezelschap)
  - er is geen diploma in de PA
    - er is geen diploma in de PA dat je als analyticus plekje in GGZ garandeert
      - institutie
      - privé
    - integendeel: vanuit PA krijg je juist geen plaats in GGZ
      > PA background verbergen en proberen uitvissen wie ook vanuit PA werkt

- therapeutische praktijk of ervaring maken iemand niet tot analyticus
  hoe lang en gevarieerd die ervaring ook is
  - PA ritueel maakt je niet tot analyticus
    3 x per week / op sofa / VA / zo weinig mogelijk zeggen / plots stoppen / veel geld vragen
  - patiënten maken je niet tot analyticus
    ook niet als je met je PA werkwijze therapeutische successen boekt
  - collegae-analytici maken je niet tot analyticus
    ook niet als je bij problemen bij een ervaren collega-analyticus in controle gaat

- eigen analyticus maakt iemand niet tot analyticus
  - eigen analyticus kan niet zeggen dat je klaar bent om zelf analyses te doen
  - analyticus word je niet door je op het einde van je PA met je eigen analyticus te identificeren
    - als ideaal ik (sterk, realistische ego) of als Ik-ideaal
    - in de praktijk,
      - gewoonten van je analyticus overnemen = kader
      - je afvragen hoe je analyticus zou geïnterpreteerd hebben = tegenoverdracht

- analyticus word je enkel vanuit het einde van je eigen analyse
  – en de erkenning daarvan binnen een analytische *école*
  - einde PA betekent dat je weet/ziet hoe je eigen *hystoire=histoire+hystérie* …
    - … je in de positie van overal buiten vallend afvalobject heeft doen belanden
    - … hoe je in die positie van afvalobject hebt leren leven (via fantasma, typisch)
  - vragen die zich vanuit dat weten van de eigen afvalpositie op einde PA stellen
    - kun je er zelf tegen, om weer in positie afvalobject terecht te komen?
      dat is de positie waarin je telkens zal belanden, in de PA die je als analyticus zal doen
    - kun je andere analytici duidelijk maken wat dat overal buiten vallend afvalobject in jouw singulier geval is én hoe je kan garanderen dat je daar tegen kan?

vanaf hier nog herwerken

EINDE PSYCHOANALYSE ALS EVENEMENT IN DE KUUR – BINNEN OVERDRACHT OP EEN ANALYTICUS

Lacans 3 theorieën over einde PA
benaderen einde PA allemaal als verhouding Reële, Symbolische en Imaginaire

- Lacans impliciete prototheorie over einde PA (1953-1955)
- Lacan expliciteerde zelf slechts één theorie over einde PA (1964-1967)
- Lacans 2de theorie over einde PA (1974-1976) is eigenlijk 'geconstrueerd' door JAM

LACANS IMPLICIETE PROTOTHEORIE OVER EINDE ANALYSE 1953-1955
DOOD IMAGINAIRE IK > DOOD SUBJECT IN HET SYMBOLISCHE

Fonction et champ 1953
E321

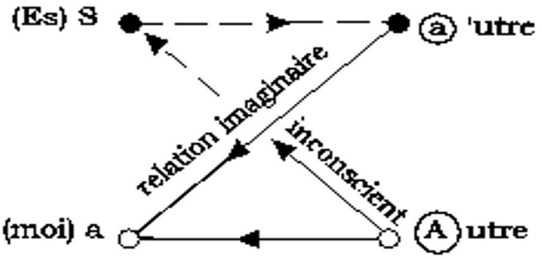
- meteen analyticus vanuit einde PA
  - *la fin analyse didactique n'est pas séparable de l'engagement dans la pratique*
  - analyse = ononderbroken *ascèse subjective*
    - eerst didactische PA
    - daarna PA positie in praktijk

- *terminaison* PA nog in filosofische, Heideggeriaanse termen
  nog geen echte PA concepten RSI
  - begin PA
    Heideggeriaanse *homme du souci (Sorge)* cf. Freuds *neurotisches Elend*
  - einde PA
    - onderkennen*Thanatos* = weten/subjectiveren van eigen dood cf. Freuds *gemeines Unglück*
      sujet réalise besef *sa solitude* tov dood = Hegeliaanse *savoir absolu* van eigen dood
      > Heideggeriaanse = *assomption de son être-pour-la-mort*
    - daardoor *Eros* tegen Thanatos kunnen dienen = delen leven=genot met anderen in cultuur
      gedeelde *satisfaction* van cultuur
      satisfaction du sujet via *satisfaction de tous dans une oeuvre humaine*
      sujet rejoint la subjectivité de son époque = avec tous dans un mouvement symbolique

Variantes cure type 1955
E340ev & E348ev

- nog explicieter analyticus vanuit einde PA
  analyse personnelle du psychanalyste, et spécialement sa fin
  > subjectivité que l'analyste doit en lui réaliser

- eerste schets einde PA via RSI
  ogv. L-schema = overwicht S op I
  - dood aan het I ik van de analysant …
  - … zodat hij als analyticus als dode op de S plaats van A kan staan

einde PA = positie analyticus
- zien *mort* in I beeld
  zich onttrekken aan Imaginaire as a-a'– *fin/mort du Moi = Moi s'efface*
  - *régression imaginaire*
    sujet retrouve les origines de son Moi nl *la mort soutient image narcissique*
  - via Symbolische = vrije associatie (*progression mémorante)*
- plaats vinden als *mort=vide/trou* in S spel
  - cf. bridge
    mort (*dummy* of 'blinde') legt zijn kaarten zichtbaar op tafel en wijst zijn partner (*declarer* of leider) aan wat hij moet spelen
  - subjectiveren eigen dood = savoir eigen être-pour-la-mort via Signifiant A>S
    sujet ne peut rien savoir de sa propre mort, sinon qu'il est être-pour-la-mort
- vanuit die positie als mort in S spel kan analyticus interpreteren
  PA positie = *point-sujet de l'interprétation*
  - *sujet peut répondre de la place où il veut,*
    mais il ne veut plus rien qui détermine cette place
  - *indétermination d'une liberté d'indifférence*

  cf. Direction 1958
  je décide de mon oracle et l'articule à mon gré, seul maître à mon bord après Dieu
  (…) libre du moment et du nombre, autant que du choix de mes interventions
  - niet meer (s)preken vanuit eigen ego
    geen tegenoverdracht IPA *style* meer
    = vooroordelen ivm aanpassingverhouding Ik-realiteit en seksuele verhouding M-F
  - maar spreken zoals het Ubw
    - niet spreken vanuit eigen Ubw = Kleiniaanse tegenoverdracht
    - maar in zijn interpretatie het Ubw van de analysant belichamen latere SsS
      bv Ubw formaties analysant onthouden en voor interpretatie gebruiken

1ste THEORIE LACAN OVER EINDE ANALYSE 1964-1967
FAILLIET *SUJET SUPPOSÉ SAVOIR* > *TRAVERSÉE FANTASME*

Lacans klassiek te noemen theorie over einde PA
enkel deze theorie expliciet door Lacan als theorie over einde PA aangeduid en uitgewerkt

context
cf. supra

- 1953-1964 Lacans *retour à Freud*
- 1964 Lacan uit IPA gebannen
- 1964-1967 Lacan gaat zijn eigen eenzame weg – op 2 fronten
  - theorie
    - keerpunt in verhouding tot Freud
      - reduceert niet alles meer tot de betekenaar (gestructureerd als een taal
      - maar introduceert overal zijn uitvinding van het object (a) = object van drift/genot
    - resultaat
      - conceptualiseert voor het eerst Freuds 4 sleutelnoties: Ubw/overdracht/drift/herhaling toont 2 zijden van Ubw/overdracht/drift/herhaling
      - construeert voor het eerst het Freudiaanse fantasma

      van daaruit 1ste theorie over einde PA = *traversée fantasme* & *traversée transfert*
  - Institutie
    - sticht nieuw soort institutie = *école*
    - stelt nieuwe procedure voor erkenning analyticus in école voor = *passe*

institutie

- stichting nieuw type analytische vereniging = *école* 1964
  - *école* = *lieu de travail* – op allerlei vlakken
  - oa onderkennen en erkennen analyticus ogv einde PA – maar nog niet expliciet in 1964

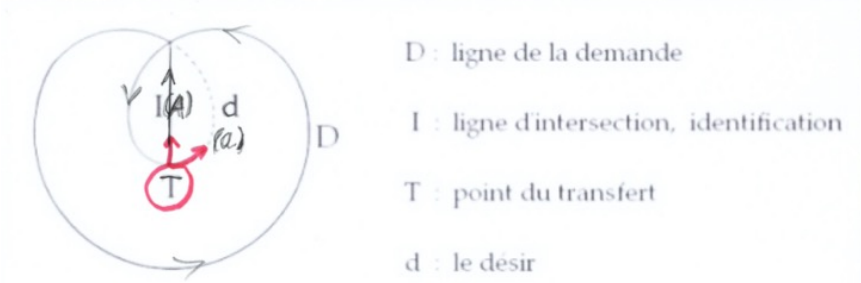
- voorstel procedure voor erkenning analyticus vanuit einde analyse binnen die *école* = *passe* 1967
  Lacan verklapt dat onderkennen en erkennen analyticus ogv einde analyse
  hét fundament van zijn *école* vormt
  cf. principe *"le psychanalyste ne s'autorise que de lui-même" est inscrit aux textes originels de l'École et décide de sa position* niet expliciet in 1964 !!
  - *s'autoriser de* = zich beroepen op
    s'appuyer de, se prévaloir de, se recommander de
  - *lui-même* = zichzelf
    - wat men op einde van eigen analyse is = principiële eenzaamheid in verhouding tot PA
      - cf. Lacan bij stichting école 196
        aussi seul que je l'ai toujours été dans ma relation à la cause analytique
      - cf. Freud bij begin uitvinding PA (07/05/00 tov Fliess = einde overdracht op Fliess
        splendid isolation
    - 1974 staartje
      - *psychanalyste ne s'autorise que de lui-même …*
      - *… et de quelques autres* = *passe* als procedure in école (09/04/74)
        cf. note italienne 1974: *s'autoriser n'est pas s'autoritualiser*

theorie
Lacan conceptualiseert *transfert* via uitvinding van object (a)
> kan *transfert* op einde analyse koppelen aan *transfert* bij begin analyse

versie1: SémXI 1964

- Lacan conceptualiseert *transfert* als eerste
  - Freud conceptualiseerde overdracht niet
    postfreudiaanse concepten van overdracht = symptoom van eigen overdracht
  - Lacan conceptualisering overdracht = 2 kanten overdracht
    - S overdracht begin PA
      - *au commencement de la PA est le transfert – par la grâce du psychanalysant* actief = t
      - *transfert = subjectivation du savoir inconscient* > analyticus als *sujet supposé savoir*
    - overdracht einde PA
      - geen *liquidation du transfert*
      - *transfert = mise en acte de la réalité sexuelle de l'inconscient* > analyticus als *désêtre*

- conceptualisering *transfert* laat toe om kanteling transfert in PA via *désir de l'analyste* te conceptualiseren

  - *transfert* bij begin PA = Symbolische *transfert* = *Sujet Supposé Savoir* (SSS)
    - analyticus = ideaal I(A)
      - I(A) stut *S transfert*
        - 1964 *subjectivation du savoir de l'inconscient*
          SsS = *subjectivation du savoir de l'inconscient*
        - 1967 *Sujet Supposé Savoir*

        transfert = illusie van intersubjectiviteit – doordat Ander *sujet supposé savoir* wordt
        - liefde tot A > veronderstellen dat A subject is (intersubjectiviteit)
          > bij veronderstelde subject eigen Ubw weten over eigen waarheid veronderstellen
        - interpretatie door SsS = terugkeer van eigen Ubw weten over eigen waarheid vanuit Ander subject (terugkeer van het verdrongene!!)
      - I(A) dekt af dat analyticus pulsioneel afvalobject (a) is
    - gevolg: *demande* sujet *est ramenée à l'identification et écartée de la pulsion*
      via VA en Ubw formaties wordt sujet 'iemand' en vermijdt het zijn genot
  - *désir de l'analyste* X
    - *obtenir différence absolue* tussen I(A) en (a) = (a) > I(A)
    - ingaan tegen identificatie als I(A) > pulsioneel afvalobject (a) worden
  - *transfert* op einde PA = Reële *transfert*
    - kanteling overdracht
      - S transfert = analyticus *sujet supposé savoir*
        analyticus = *subjectivation du savoir de l'inconscient*
      - R *transfert* = analyticus als afvalobject
        analyticus = *mise en acte de la réalité sexuelle (= objet a, pulsion) de l'inconscient*
    - gevolg van kanteling overdracht = *traversée fantasme*
      - fantasma
        scherm tussen $ en (a) = Möbiusband > geen eenduidig binnen/buiten
        > onduidelijk of (a) deel van sujet of van Ander is
      - *traversée fantasme fondamental*
        scherm tussen $ en (a) even opgeheven
    - gevolgen van traversée fantasme
      - subject komt tot eigen *désir* (= gemis)
        repérage $ tov (a)
      - subject wordt *pulsion* (= volheid)
        $ wordt (a), identificeert zich met (a) = *sujet vit la pulsion*
        subject valt samen met pulsie, geïdentificeerd met met pulsie ??
    - 'besluit' uit traversée fantasme
      - *au-delà de la PA* = PA positie in praktijk
      - *acte analytique* als *Verleugnung*
        Verleugnung = positie SsS innemen wel wetende dat SsS tot failliet gedoemde illusie is

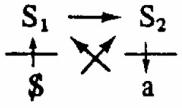
versie2: Proposition 1967

- context onderwijs Lacan
  - SémXIV Logique du fantasme (1966-1967)
    traversée fantasme als einde eigen PA
  - SémXV Acte analytique (1967-1968)
    analyticus worden, in de praktijk = *acte analytique* als *Verleugnung* (cf. supra)

- principe
  - *transfert* in PA is een structuur, een discours
    cf. Sém XVII 1969 over 4 discours
  - *transfert* kent in PA 2 cruciale structuren/discours
    - *transfert* als structuur/discours bij begin PA
    - *transfert* als structuur/discours op einde PA
  - *transfert* als structuur/discours op einde PA is de logische transformatie van *transfert* als structuur/discours bij begin PA

- *transfert* als structuur/discours bij begin PA = meesterdiscours (Sém XVII 1969)

- *transfert* als structuur/discours bij begin PA = meesterdiscours (Sém XVII 1969)
  - meesterdiscours
    signifiant S^1 représente le sujet $ pour un autre signifiant S^2

  - overdracht als discours
    signifiant du transfert S^t représente le sujet $ pour un signifiant quelconque S^q

$$\frac{S \longrightarrow S^q}{s\ (S^1, S^2, \ldots S^n)}$$

    - $S^t = S_1$ = *Signifiant du transfert*
      - S^t = betekenaar voor het subject, subject als betekenaar
      - Lacan zegt niets over S^t
        JAM Clinique sous transfert (CST) 1982 maakt S^t tot criterium begin PA
        (tegenhanger *traversée* fantasma = criterium einde PA)
        - tijd1: subject interpreteeert sowieso eigen symptoom
        - tijd2: subject interpreteert eigen symptoom zoals het denkt dat A=analyticus dat vanuit zijn weten zal interpreteren = S^t
          - herformulering neurose in termen van het SsS (onder S^t)
          - substitutie of *métaphore* van eerste S door S^t
      - voorbeeld S^t
        alwetende *Herr Professor'* herbenoment Hans' fobie' als *Dummheit*
        > Hans kan vanuit zijn fobie vrijuit beginnen fantaseren
    - $S^q = S_2$ = *signifiant quelconque*
      - S^q = betekenaar voor de Ander, analyticus als betekenaar
        waardoor hij als support van SsS kan fungeren
        - '*particularité'* (Aristote) > *suppose encore d'autres choses*
        - *nommable d'un nom propre*
      - voorbeeld S^q
        Freud als *Herr Professor* voor Hans
        (ironie ivm PA weten dat zo belangrijk is voor zowel zijn vader als zijn moeder)
    - $s(S^1, S^2, \ldots S^n)$ = SSS = *sujet* én *savoir* allebei *supposé* onder of dankzij S^t
      analyticus als SsS komt op de plaats van $=Ubw van analysant
      - *s = sujet supposé*
        signifié qui résulte du S^t
      - *$(S^1, S^2, \ldots S^n)$ = savoir supposé = signifiants dans l'inconscient*
        - *signification qui tient la place* voorlopig *du référent encore latent* nl objet (a)
        - *savoir textuel*

- *savoir textuel ?*
  - *prévalence savoir textuel* gewoonlijk gemaskeerd
    - door nadruk op *référent*
    - door religieuze revelatie waarheid <> *savoir textuel* (logica middeleeuwen)
  - belang *savoir textuel* in *PA en extension* én PA *en intension*
    selectiecriterium = qui admettre à l'étude de la PA
    - Freud
      Shakespeare & Lewis Carroll > Freud > PA
    - Lacan
      sophiste & talmudiste, colporteur de contes & aède reciterende/zingende dichter (Homeros)
      algorithme overdracht vanuit literatuur (Plato's Symposium)

SsS n'enveloppe pas la personne du psychanalyste

- *SsS n'est pas réel (formation de veine, détachée de l'analysant)*
- Subject moet niet *imposer SsS* bij analyticus
  cf. bij begin PA gewoonlijk geen *SsS cf. analysant s'assure que le costume SsS va pas au psychanalyste* (vanuit *crainte* dat analyticus met *trop tôt ses plis dans ce costume SsS*)

- *désir de l'analyste* = X
  > transformatie *transfert* als structuur/discours bij begin PA naar *transfert* als structuur/discours op einde PA
  qu'est-ce qui qualifie l'analyste à répondre à cette situation van SsS ? *désir de l'analyste !*
  - wat is *désir de l'analyste* ?
    - *désir analyste* ≠ *Ubw analyste* ≠ *désir hystérique*
    - *désir analyste* = *énonciation analyste* als X of enigma
      - waarom of van waaruit zegt hij juist dat (*énoncé*) op die manier?
        "wat wil analyticus nu eigenlijk": wel of geen zin verlenen??
      - cf. Socrates = paradigma *désir analyste*
        "ik weet niets behalve over de liefde" – en toch doet hij daar niets mee in de praktijk
        beperkingen *désir* Socrates als paradigma voor *désir* analyticus
        nl Socrates = hysterisch én psychotisch
    - *désir analyste* = *docta ignorantia*
      - *il ne sait rien du savoir supposé* = *S n'a rien à faire avec* (S^1, S^2, … S^n)
        se distingue pas par le savoir over particuliere Ubw (geen algemeen weten over Ubw
      - cf. Freud: *aborder chaque cas nouveau comme si nous n'avions rien acquis*
        > *savoir s'articule en chaîne de lettres* > *non-su* + *cadre du savoir* > *on trouve qqchose*
  - hoe functioneert X van *désir de l'analyste* voor analysant?
    - enigma of X van *désir de l'analyste* wordt agalmatisch object (a) = mooi enigma
      > analysant wil die X oplossen
    - cf. Alcibiades=*analysant* tov Socrates=analyticus
      - *agalma dont il pense que Socrate est le contenant ingrat*
      - *embûches de l'amour de transfert pour obtenir cet agalma*
        pur sujet = *rapport libre au S, met désir du savoir comme désir de l'A*

- reële transfert als structuur/discours op einde PA = analytisch discours (Sém XVII 1969)
  resultaat van failliet *Sujet Supposé Savoir & traversée fantasme*
  - Symbolische kant van eindtoestand overdracht
    begin: analyticus = SsS → *faille/évanouissement* SsS → einde: analyticus = *désêtre* + subject weet Dé Waarheid van de castratie -φ (- phi)
    - analyticus: SsS → *désêtre*
      - analyticus geen SsS meer
        - *SsS est inessentiel*
        - *SsS = savoir vain d'un être qui se dérobe*
        - *transfert (SsS) se résout dans un trou* (van *Savoir*)
      - analyticus wordt *désêtre*
        - *prise du désir* van analysant?? = *prise d'un désêtre* (ipv SsS)
        - *analysant rejette l'être qui ne savait pas la cause de son fantasme au moment où cet être est enfin devenu ce savoir supposé « Qu'il sache de ce que je ne savais pas de l'être du désir, ce qu'il en est de lui, venu à l'être du savoir, et qu'il s'efface » (Sicut palea)*
        - dus geen *liquidation transfert*
    - subject: niet weten waarheid > weten van Dé waarheid nl castratie(cf. JAM)
      - subject 'weet' nu de waarheid …
        - *réalisation signifiante* = vanuit SsS komen eigen S^1=waarheden terug
          S^1 = Ubw formaties, die op zich al interpretatie zijn en dus de waarheid 'reveleren'
        - waarbij laatst teruggekeerde S1 altijd *nachträglich* de *sens* van de reeds teruggekeerde verzameling van S1 wijzigt > *essaim* van S^1
      - … Dé waarheid in het Ubw, kern van S^1-*essaim* = eigen castratie -φ (- phi)
        - weten van *béance de la castration* of *fonction du phallus* -φ (- phi)
          weten van functie *manque*=gemis in *désir* = gemis door castratie doet verlangen
        - cf. Freud *unendliche* PA botst op castratie, bij M én F – en dat is het dan
  - Reële kant van eindtoestand overdracht
    begin: genot object (a) binnen fantasma → *traversée fantasme* → einde: genot objet (a) buiten fantasma = analyticus én analysant als object (a)

- R kant van eindtoestand overdracht
  begin: genot object (a) binnen fantasma → *traversée fantasme* → einde: genot objet (a) buiten fantasma = analyticus én analysant als object (a)
  - object (a) in fantasma
    - fantasma = constructie van I en S
      transpositie Imaginaire spiegelrelatie (a-a') binnen Symbolische ($◊(a))
      union/rapport sujet manquant avec a qui le complète
      - ik → subject $ waarvoor betekenaar ontbreekt
      - spiegelbeeld → object (a)
        objet (a) = 4 vormen van *objet prégénital*
        - dat aan spiegelbeeld ontsnapt
        - dat ipv ontbrekende betekenaar voor $ komt
          dat dus gat van castratie -φ (- phi) opvult
    - fantasma = *fenêtre* op R
      - fantasma = kader waarbinnen R (objet (a)) tot realiteit wordt
        fantasme donne la signification du R voor sujet
      - dat kader is Möbiusband > geen binnen of buiten
        > onduidelijk of R van objet (a) van mij of van A is
  - *traversée fantasme* → object (a) buiten fantasma
    1964: *traversée fantasme* hapax in SémXI
    1967: *virage / franchir la passe / analysant déchoit de son fantasme*
    - *traversée fantasme* in 2 'logische' tijden
      - tijd1 *révélation=construction?? fantasme*
        réalisation signifiante > *révélation fantasme*
        - *réalisation signifiante* cf. supra
          - met elke Ubw formatie komt weten van een eigen waarheid of S^1 terug
          - laatst teruggekeerde S^1 reorganiseert al teruggekeerde S^1 > S^1-*essaim*
        - resultaat van *réalisation signifiante*
          - revelatie -φ als lege kern van S^1-*essaim*
          - *révélation fantasme* als axiomatische basis van S^1-*essaim*
            - via reductie I kant van fantasma tot reële functies
              personages incarnés de la vie du sujet → $ en (a) als functies
            - relaties (tussen fantasma en S^1-*essaim* blijven wel duister, *tricky*
              cf. *accointance* (JAM) = verdachte relaties (cf. gangsters)
      - tijd2 *traversée fantasme*
        - *traversée fantasme* als operatie
          scheiding $ // (a) in het fantasma = *chute*/isoleren (a) als stukje R
          = formalisering *mode de jouir* als (a)
        - *traversée fantasme* als effect
          - (a) vult gat castratie -φ (- phi) niet meer op
            cf. 2 kanten *désir* bij Lacan
            - *désir* gebaseerd op *manque*=gemis = castratie -φ
              het gemis van de castratie doet verlangen
            - *désir* gebaseerd op *objet* van genot
              hier nog: genot via (a) door castratie geregeld, castratie = grens genot
              later: genot niet meer volledig door castratie geregeld, ook Ander genot
          - (a) blijkt echte *cause du désir*
    - *traversée fantasme … sous transfert*

- *traversée fantasme … sous transfert*
  eerst wordt Ander (a) > pas dan wordt subject (a)
  - tijd1 Symbolisch gedeconstrueerde A wordt Reële (a)
    = *désêtre analyste*
    - (a) *divise* analysant // analyticus > *analyste* = *désêtre*
    - analyticus als afvalobject (a) in *transfert*
      = *mise en acte de la réalité sexuelle (= objet a, pulsion) de l'inconscient*
    - *analysant n'a plus envie de lever l'option de cet X du désir de l'analyste*
      - *lever option* = optierecht uitoefenen
      - geen goesting meer om te zoeken naar oplossing van *désir analyste*
        = geen goesting meer om zich met die *désir analyste* te identificeren??
        want niet meer agalmatisch – X van désir analyste is (a) geworden
  - tijd2 Symbolisch niet gerepresenteerde subject wordt Reële (a)
    = *destitution subjective analysant*
    - *(a) divise le sujet* > *destitution subjective*
      - geen identificatie meer met analyticus als I(A)
      - *inscrite sur ticket d'entrée* = *s'impose de notre être* binnen taal (*parlêtre*)
    - 2 reacties op *destitution subjective analysant* op einde PA
      - IPA *common sense*
        horreur, indignation, panique, attentat, objection de principe
        > interdiction > retour de destinée (refusé dans S, reparaît dans R) = malédiction = ridiculiser notre savoir
      - *Innocent*
        affronte la vérité – want *son désir = loi*
    - *R de la science destitue le sujet bien autrement* > *Oppenheimer s'affole*
- manifestatie *traversée fantasme = effet maniaco-depressif*
  - negatief geformuleerd: verlies *assurance* tov genot
    - *chavirement* kapseizen *assurance* tov genot/realiteit ?? vanuit fantasme
    - depressie = *deuil* tov vorige *être* = *destitution subjective*
  - positief geformuleerd: soort vrijheid tov genot = *réveil* (JAM)
    - niet meer volledig gegrepen in *jouissance* die gemis -φ opvult
      = *espace nettoyé de jouissance* > minder masturbatie na *traversée fantasme*??
      manische = niet meer *lesté* door (a)??
    - nieuw *trajectoire jouissance*
      zelfs *plus-de-jouir qui fait dire «ça c'est quelqu'un ! »* (Radiophonie 1970)
- voorbeelden *traversée fantasme*

- voorbeelden *traversée fantasme*
  - criterium *fin* PA
    naïveté = garantie dans le passage au désir d'être psychanalyste ?
  - casussen analytici die bij Lacan in PA waren ??
    twee versies Elaurent commentaar??
    - casus 1
      - trauma
        fente de l'impubère
      - fantasma
        wereld gezien als een spleet
        - V1 *fente de l'impubère* = basis voor *reconstruction réalité*
        - V2 *fente de l'impubère = clef du monde origine du monde*
      - PA = *traversée fantasme*
        sujet gunt analyticus geen blik meer
        - V1 *analyste n'a plus à attendre un regard mais se voit devenir une voix*
        - V2 *réduit son psychanalyste au point projectif du regard*
    - casus 2
      - trauma
        - V1 *champ d'épandage des pensées paternelles s'abrite du papier journal*
        - V2 *journal déployé abrite le champ d'épandage des pensées de son géniteur* vuilstortplaats, vloeiveld anaal van onverschillige R vader geen liefde van vader
      - fantasma
        - V1 *plongée > se trouve dans le représentant représentatif de sa plongée*
        - V2 *irruption à travers ce journal > trouve son 'représentant représentatif'*
      - PA = *traversée fantasme*
        analyticus wordt *seuil* waarover subject zijn eigen *déjection* terugvindt
        - V1 *psychanalyste* wordt *seuil où il bascule dans sa propre déjection*
        - V2 *renvoie au psychanalyste l'effet de seuil où il bascule dans sa propre déjection*

- einde PA = positie analyticus
  au terme de la relation du transfert psychanalysant passe au psychanalyste
  cf. *acte analytique* = *Verleugnung* van lotgeval SsS

2DE THEORIE LACAN (+ JAM) OVER EINDE PA 1974-1976

- ***SATISFACTION* MET SAVOIR EN VERITE**
  - ***INVENTION D'UN SAVOIR* OF *SAVOIR INVENTE* OVER *NON-RAPPORT SEXUEL***
  - ***MENSONGE DE LA VERITE* OF *VERITE MENTEUSE* OVER *REEL DE LA JOUISSANCE***
- ***IDENTIFICATION* MET SINTHOOM**

klassieke 10 jaar om te begrijpen bij Lacan

1ste theorie einde PA = 1964-1976 > 2de theorie einde PA = 1974-1976

JAM

- echter Lacan geen expliciete 2de theorie over einde PA
- JAM reconstrueert, construeert zelfs Lacans 2de theorie over einde PA
  – vanuit discrete aanwijzingen van Lacan
  1. JAM identificeert 2 kanten van een impliciete 2de theorie van Lacan over einde PA
     a. *savoir*: *sujet invente un savoir* over *non-rapport sexuel* 1974
     b. vérité: *sujet ment la vérité* over *Réel de la jouissance* 1976
  2. JAM legt nadruk op 'affect' van *satisfaction*
     a. satisfaction met *savoir inventé* over *non rapport sexuel*
     b. ook *satisfaction* met *vérité menteuse* over *Réel de la jouissance* ??
  3. *satisfaction* laat *parlêtre* toe om zich met symptoom als sinthoom te identificeren

invention d'un savoir* over *non-rapport sexuel
Lacan – Lettre aux Italiens avril 1974
JAM 23/05/01

- <u>context</u>
  - <u>institutie</u>
    - voorstel/project procedure *passe* in een *école*
      - niet meer voor eigen *école*
        - 1974 begin besef van *échec* onderkennen en erkennen analyticus vanuit einde PA
        - 1981 expliciet besluit tot *échec* > *dissolution école*)
      - voor een andere *école* = 3 analysanten willen *école* in Italië oprichten
    - brief aan die 3 analysanten
      - uiteindelijk niets met dat project gedaan
      - project pas na dood van Lacan naar buiten gekomen
        dus geen expliciete theorie over onderkennen en erkennen analyticus ogv einde PA
  - <u>onderwijs=theorie</u>
    na SémXX 1972-1973 = *jouissance féminine* > *non-rapport sexuel*

- einde PA = andere verhouding savoir/R
  invention savoir sur le non rapport sexuel
  - *Science*
    loge le savoir dans R
  - PA
    - begin PA
      - *humanité = horreur de savoir ivm* onmogelijkheid *rapport sexuel*
        > baigne dans le bon heur (sujet toujours heureux)
      - analysant = *désir de savoir ivm rapport sexuel* omdat analysant « iets vermoedt » …
        > ongelukkig
    - proces PA – via VA
      aventures du sujet (geschiedenis) = *expérience du savoir*
    - PA einde
      - *savoir*
        loge un autre savoir à une autre place dan wetenschap
        nl *invention savoir sur le non rapport sexuel*
        - *savoir* dat *rapport sexuel* niet te schrijven is
          onmogelijk om 'correct' (geschreven/voorgeschreven) M voor F of F voor M te zijn
        - echter PA kan niet *démontrer que rapport sexuel est impossible à écrire*
          > savoir du non rapport sexuel ne se loge pas dans le R, ne détermine pas R
          > PA is geen *science*
        - en dus *désir de savoir inédit > invention d'un savoir sur le non rapport sexuel*
          bv. Freuds uitvinding van Ubw = *savoir du non rapport sexuel*
      - *amour*
        - geen liefde meer tot het weten = *chute amours avec la vérité*
          - waarheid stelt niets voor tov rapport sexuel cf latere vérité menteuse
          - Freud had nog liefdesperikelen met waarheid)
        - liefde zonder illusie van *rapport sexuel = nouvel amour* (Rimbaud) ??
          se passer du rapport sexuel > amour plus digne que le foisonnement de bavardage
    - PA als nieuw discours = PA positie
      - *invention savoir du non rapport sexuel > analysant est rebut de l'humanité*
        – en daar is hij trots op*: il se vanne de savoir être rebut* als objet a – als analyticus
      - PA *continue à faire prime sur le marché* – als *réalisation effective*

l'analysant pense qu'il est heureux de vivre
Yale University USA 1975

- context
  - laatste onderwijs Lacan
    ten tijde van zijn 2de poging om einde PA vanuit theorie op topologische wijze te identificeren
    kom ik straks op terug
    - 1ste topologie vlakken
      einde PA = *traversée* fantasma
      > soort identificatie met objet (a) positie
      > soort manisch-depressieve positie
    - 2de topologie bo-knopen
      einde PA = verknoping RSI kan enkel via sintoom
      > soort identificatie met dat levensnoodzakelijk eigen symptoom/sinthoom
      > soort *satisfaction* theoretisch concept met *vérité menteuse* van het S=Ubw over R genot
  - In Amerika Yale Universiy 1975
    - USA = maatschappij van *happiness*
    - Lacans ironie tov *happiness*!?

- Sleutelpassage (gesproken)
  - *un symptôme névrotique permet de vivre … une vie difficile*
  - *nous essayons d'alléger leur inconfort : Parfois nous leur donnons le sentiment qu'ils sont normaux.Dieu merci, nous ne les rendons pas assez normaux pour qu'ils finissent psychotiques* (mais les névrotiques ne sont pas psychotiques). *C'est le point où nous avons à être très prudents. Certains d'entre eux ont la vocation de pousser les choses à leur limite.*
    Une analyse n'a pas à être poussée trop loin.
  - *Quand l'analysant pense qu'il est heureux de vivre, c'est assez*

  analyse van die sleutelpassage
  - neurotisch symptoom
    - *permet de vivre* = het gaat niet zonder symptoom
    - *une vie difficile* = genot in dat symptoom verstoort lustprincipe
  - PA
    - doel
      alléger inconfort door genot in neurotisch symptoom
      met symptoom leren leven – *savoir faire avec* genot in symptoom
    - hoe
      parfois nous leur donnons le sentiment qu'ils sont normaux
      indruk geven dat symptoom normaal is, dat het sowieso niet anders kan ??
    - probleem : *certains névrotiques ont la vocation de pousser les choses à leur limite*
      - *per se* van symptoom willen afgeraken
      - hysterisch *désir* analysant om tot het einde te gaan
    - en dus
      - *nous avons à être très prudents = une analyse n'a pas à être poussée trop loin*
      - *nous ne les rendons pas assez normaux pour qu'ils finissent psychotiques*
        niet meegaan in geloof dat het zonder symptoom kan – want dan wordt neurose *borderline*
    - praktisch einde PA
      c'est assez quand l'analysant pense qu'il est heureux de vivre met dat symptoom,
      beter geboren zijn dan niet geboren zijn (omgekeerde van Oedipus in Kolonos)

mensonge de la vérité* of *vérité menteuse* over *Réel de la jouissance
eigen *hystoire* zoals via het Ubw geconstrueerd = *vérité menteuse* over *Réel de la jouissance*
Lacan – Préface édition anglaise SémXI 17/05/1976
JAM 23/05/01

- <u>context</u>
  - <u>institutie</u>
    - evaluatie Proposition 1967 binnen eigen *école* (EFP)
      - 1976 groeiend besef van *échec* onderkennen en erkennen analyticus vanuit einde PA
      - 1981 expliciet besluit tot *échec* > *dissolution école*
    - adres
      - niet meer binnen de context van een *école*
      - maar geadresseerd aan leken=lezers
        zelfs buiten de eigen invloedssfeer van zijn eigen onderwijs (Engels)
  - <u>onderwijs=theorie</u>
    Préface édition anglaise SémXI 17/05/1976
    - soort terugblik (toch 'evaluatie') op einde SémXI 1964
      kiem 1ste theorie einde PA = *traversée fantasme*
    - vlak na SémXXIII 11/05/76
      dus vanuit functie/plaats van sinthoom (Joyce)

- einde PA
  erkennen eigen *histoire* als *hystoire* = hysterische leugen of *vérité menteuse* over R genot
  - eigen *histoire* = *hystoire* = hysterische leugen of *vérité menteuse* over R genot
    - 1ste logische tijd
      primaire *émergence* Ubw als R genot = *inconscient réel*
    - 2de logische tijd
      Ubw construeert S *vérité* over *émergence* Ubw als R genot > Ubw formaties
      S of Ubw *vérité* Ubw formaties is echter altijd *menteuse* over R genot
      - cf. Freud
        - 1ste Freud erkent dat
          - *proton pseudos* = eerste *vérité menteuse* ivm genot
            soort primaire Ubw formatie – waarmee mijn *hystoire* begonnen is
          - bv. Emmannekijn 1895
        - latere Freud heeft het daar moeilijk mee
          - *ému* tov Ubw dat blijkt te kunnen liegen > als weerstand geduid
          - bv jonge homoseksuele 1920
      - cf. Lacan:
        - 1ste Lacan: *vérité* van het Ubw passeert altijd via een fictie
          vérité s'avère dans une structure/ordonnance de fiction
          waarheid toont zich maar in de fictie als waarheid
          cf. Goethe *Dichtung* = literatuur, dichtwerk –verzinsel=verdichtsel=fantasie
        - laatste Lacan: Ubw formaties = *stembrouille (cette embrouille)*
  - einde PA
    onderkennen dat eigen *histoire* zoals in PA via Ubw formaties geconstrueerd een *hystoire* is
    = hysterische versie van eigen *histoire*, waarin de waarheid van mijn Ubw liegt over R genot
    cf. vragen over begin én einde van vérité *menteuse* van Ubw over R genot
    - van waar komt mijn eerste *proton pseudos* over R genot
      hoe maakte eerste leugen dat R genot leefbaar
    - hoe ben ik gestopt met onvoorwaardelijke liefde tot de *vérité menteuse* van Ubw
      - hoe ben ik gaan inzien dat *vérité* over R genot altijd *menteuse* is
      - hoe ben ik gaan inzien dat *vérité menteuse* uiteindelijk ook weer R genot mist
  - analyticus worden
    - *'liquidé son transfert sur' > il en sait long sur l'analyste* negatieve overdracht = einde SsS
      comment peut-il lui venir l'idée de prendre le relais de cette fonction ?
      cf. *acte analytique* = *Verleugnung* = weten lot SsS en toch die positie innemen voor ander
    - herinterpretatie van *analyste ne s'autorise que de lui-même* (1967)
      analyste ne s'hystorise que de lui-même (1976) = analyticus machtigt zich vanuit weten ivm
      vérité menteuse over R genot in het eigen Ubw of de eigen *hystoire*
      doet alsof hij in de *vérité* gelooft, terwijl hij weet dat die *menteuse* is

satisfaction
met *savoir inventé* over non *rapport sexuel* en met *vérité menteuse* over *Réel de la jouissance*
of slaat die satisfaction enkel op eigen hystoire als vérité menteuse over Réel de la jouissance ???

- begin PA + in de loop van PA = *urgence de satisfaction*
  - *malaise, mal-être, incomfort* (JAM) > *urgence de satisfaction* geen *urgence de vérité*
  - bij begin PA – maar wordt alleen maar groter tijdens PA

  cf. Lacan *empêtré de cas d'urgence de satisfaction*

- einde PA = *satisfaction* met *vérité menteuse* tov R genot
  (donner) satisfaction marque la fin de l'analyse
  - term *satisfaction*
    - voldoening, het is voldoende (dus niet echt de volle bevrediging)
      cf. *être reçu avec satisfaction* = met voldoening
    - genoegdoening
      cf. donner/obtenir satisfaction = voldoen / genoegdoening geven/krijgen

    in de lijn van *analysant pense qu'il est heureux de vivre* USA 1975
  - bevredigend evenwicht waarheid/leugen over R genot
    - *certaine façon de balancer stembrouille (vérité menteuse* over R genot*) est satisfaisante à l'usage d'un particulier analysant*
      cf. Doors: *I can't seem to find the right lie* – hier dus wel *the right lie* gevonden
    - *satisfaction = jouissance atténuée = jouissance faite sens*
      - van *jouir invariant jenseits* van lustprincipe = één en al *souffrance* …
      - … naar *mieux (jouir)* > *allégement*
    - *satisfaction = événément de corps ??*

    maar nog altijd nood aan beetje genot van zichzelf forceren tot *jenseits* van het lustprincipe
    cf. JAM: les blijven geven, zijn botten voor PA blijven afdraaien

- analyticus worden ?
  - *comment quelqu'un peut se vouer à satisfaire ces cas d'urgence de satisfaction …*
  - *… qu'on n'est pas sûr de satisfaire, sauf à l'avoir pesée satisfaction* afgewogen/ingeschat ??

- einde PA
  cerner/démontrer un certain nombre de points d'impossible R (JAM)
  - einde PA = revelatie *hystoire* of *vérité menteuse* van Ubw over R genot
  - echter verandering definitie R genot
    - 1ste Lacan 1967:
      - R genot = (a) = partiële genot
      - *vérité* over R genot = castratie – R genot valt volledig binnen -phi van castratie
    - Laatste Lacan 1974:
      - R genot = Ander genot = genot lichaam/vrouw > *impossible/inexistence rapport sexuel*
      - castratie als *vérité* over R genot is mensonge
        - 1974 *invention savoir* over R van *inexistence rapport sexuel*
        - 1976 *cerner/démontrer un nombre de points d'impossible R pour lui*
          (dus niet meer gericht op non rapport sexuel ??)

Identificatie met sinthoom
vanuit *invention savoir* over *non rapport sexuel* + *satisfaction* met *vérité menteuse* over R genot

Sém XXIV 16/11/76

vier types identificatie

- Freud 3 types *Identifizierung* – in de neurose
  - oedipale *identification* met vader
    vanuit liefde tot vader (NdP
  - hysterische *identification* met gemis
    vanuit zelfde *manque*=gemis=verlies
  - neutrale *identification* met *einziger Zug = trait unaire = n'importe quel trait*
    trek waarmee de Ander (bv. Moeder) de Ander van de Ander (bv. vader) onder controle 'heeft'
    - *personne peut être indifférente*
    - bv. *petite moustache Führer*
- Lacan 4e type identificatie – op het einde van PA
  cf. 3 types identificatie op einde PA
  - Balint egoanalyse
    = identificatie met *strong ego* analyticus
  - Klein authentieke PA (met inzet tegenoverdracht)
    = identificatie met eigen volledig gekend Ubw
    <> Ubw reste l'*Autre*
  - Lacan
    = identificatie met eigen symptoom waar men niet zonder kan = *repérage*
    voorwaarde: symptoom is *sinthome* geworden = geen Ubw betekenis meer
    - neurose: *symptôme peut être le partenaire sexuel*
      - *pour tout homme*
        SémXXIII *une femme est un sinthome*
        - *l'homme couche avec une femme*
        - *l'homme connaît cette femme*
          – *mais ça va pas loin : cette femme* wordt symptoom van man
      - *pour une femme*
        SémXXIII *l'homme est tout ce qui vous plaira, un ravage même*
        - *une femme couche avec l'homme*
        - *qu'est-ce qu'une femme connaît d'un homme ?*
          – *possible que ça aille très loin (mais pas aussi loin qu'une femme crée l'homme)*
    - einde PA: *savoir faire avec son symptôme* = identificatie met symptoom
      niet alleen met partenaire sexuel als symptoom? !
      - *savoir faire* met symptoom = symptoom kunnen *managen*
        savoir manipuler son symptôme = savoir se débrouiller avec son symptôme
      - voorwaarde
        - symptoom is sinthoom geworden
        - symptoom ontdaan van Ubw *sens* of *vérité menteuse* over R genot
      - gevolg
        identificatie met symptoom *… en prenant ses garanties, une espèce de distance*

EINDE ANALYSE
ALS INSTITUTIONELE AANGELEGENHEID

FREUD
INSTITUTIONALISERING VAN HET EINDE VAN EEN ANALYSE
GEEN VERPLICHTE *LEHRANALYSE* – GEEN ERKENNINGSPROCEDURES

Zükünftigen Chancen PA therapie 1910
Freud promoot *Selbstanalyse* om analyses te kunnen doen

- probleem
  pt triggert *unbewußte Fühlen* = *Komplexe und Widerstände* bij analyticus
- oplossing
  Selbstanalyse = autoanalyse à la Freud van eigen Ubw formaties (droom/lapsus/witz)
  - onderkennen eigen complexen > *Gegenübertragung bewältigen*
  - geen einde > oneindig = voortdurend verder verdiepen
- niet verplicht
  - niet verplicht
  - maar wel soort selectiecriterium
    wie niet tot een minimum van *Selbstanalyse* in staat is, zal er ook met ptn niets van bakken

Ratschläge Ärzte 1912
Freud promoot *Eigenanalyse* om *Analytiker* te worden
(onder invloed van Zürich & Jung)

kiem institutionalisering van *Analytiker werden*

- problemen *Selbstanalyse* à la Freud = analyseren eigen Ubw formaties (vnl dromen)
  - voldoende voor bij benadering normale mens > niet voor 'abnormalen'
  - niet iedereen daartoe in staat (technisch – innerlijke weerstanden)
- oplossing via *Eigenanalyse*
  Eigenanalyse = analyse bij iemand anders
  - indicatie *Eigenanalyse* = voor iedereen
    - voor neurotici, met problemen – en zo kwamen er veel naar Freud …
    - maar ook voor *annähernd normaler Mensch* zonder *Krankheitszwang*
  - doel = psychoanalytische *Purifizierung*
    invloed *Züricher analytischen Schule* + Jungs tegenoverdracht in het geval Sabina Spielrein??
    - meer *Selbsterkenntnis*=zelfkennis van *verborgene Eigenkomplexen*
      > meer *Selbstbeherrschung*=zelfbeheersing
    - meer *Überzeugung* door effect analyse zelf aan den lijve te ervaren

    oneindig
    - geen volledige zelfkennis > zelfbeheersing + overtuiging geviseerd
    - *Selbstanalyse* > *Eigenanalyse* > *Selbstanalyse*
      = altijd iets nieuws vinden, *in sich wie außerhalb seiner*
  - effect = PA positie
    - onderkennen *Widerstände* die maken dat analyticus zich niet bewust wordt van wat zijn Ubw wel erkent Ubw kennis/communicatie
    - daardoor: eigen Ubw als instrument voor analyse kunnen gebruiken
      - Ubw analyticus als ontvangend *Organ* voor gevend Ubw pt (cf. Derde Oor Reik)
      - cf. ontvanger telefoon *verwandelt die von Schallwellen angeregten elektrischen Schwankungen der Leitung wieder in Schallwellen*
        Ubw analyticus zet *Abkömmlingen des Ubw* van pt weer om in Ubw

    geen *Eigenanalyse* > blinde vlekken
    - blinde vlek kliniek: beperkte mogelijkheid om *an seinen Kranken zu lernen*
    - blinde vlek theorie: vage *Selbstwahrnehmung* van eigen *Eigentümlichkeiten* geprojecteerd als *allgemeingültige Theorie* > PA in diskrediet & leken=*Unerfahrene* misleid
  - functie didacticus
    - expert: *Sachkundige*
    - identificatie – sociale band
      dauernde seelische Beziehung tussen *Analysierten* en *Einführenden*
      nog geen vereniging??

IPA neemt het over van Freud 1922
Berlijn verplicht *Lehranalyse* om als analyticus erkend te worden en te kunnen functioneren

soort interne spanning in PA ten tijde van Freud

- Ferenczi in Boedapest = theorie ivm onderkennen positie analyticus
  - Ferenczi = analyticus moet volledig geanalyseerd zijn
    - oneindig
    - extreem: analyticus wordt uiteindelijk de analysant van zijn analysant
  - Freud expliciet kritisch daartegenover cf. Endliche & Unendliche Analyse 1937
- stichting PA instituut Berlijn (basis van IPA) = praxis ivm erkennen positie analyticus
  - Abraham = analyticus moet maatschappelijk functioneren
    (vooral in verhouding tot medisch discours)
    - PA moet dus vanaf bepaald punt stoppen en analyticus produceren
    - Extreem: 100 middelmatige analytici (Marie Bonaparte)
  - Freud niet expliciet kritisch daartegenover
    levert zelfs de basis met zijn analyse van Kerk&Staat cf. Massenpsychologie1921
    toch beetje uitleg hoe het in IPA gaat??

Endliche und unendliche Analyse 1937
Freud stelt *Lehranalyse* in vraag vanuit de impasses op het einde van een PA

- probleem
  cf. supra
  analytici bereiken niet *durchwegs* graad van psychische *Normalität* die volgens IPA nodig zou zijn met alle problemen vandien: tegenoverdracht, overdracht, ethisc
- oplossing?
  - basisstelling Freud: geen oplossing – want PA is sowieso onmogelijk beroep!!
    Anschein als wäre Analysieren dritte 'unmöglicher' Beruf (cf. Erziehen & Regieren)
    = vooraf zeker van mislukking (in de mate van goede bedoelingen)
  - een doekje voor het bloeden *Eigenanalyse* = analyse bij analyticus?
    - 1ste tijd voorafgaand aan analyticus worden = eindige *Eigenanalyse*
      praktisch gedacht – in didactische context
      - analyticus *Lehrer*!!
        selecteert voor verdere *Ausbildung*
      - analysant *Lehrling*!!
        - leert techniek
        - *Selbstwahrnehmungen beim Auftauchen des Verdrängten*
          > echt overtuigd van *Existenz Ubw* > later spontaan verder *Ichumarbeitung*
    - 2de tijd tijdens praktijk als analyticus = oneindige *Eigenanalyse*
      - probleem: terugkeer verdrongen *Trieb* bij pt > eigen *Trieb* (weer) gewekt
        > *Abwehr*
        - niet zelf veranderen
        - maar *ablenken* naar pt/collega's/PA
      - oplossing Ferenczi??
        iedere 5j terug in PA

ONDERKENNEN EN ERKENNEN ANALYTICUS VANUIT EINDE VAN EIGEN PA – BINNEN OVERDRACHT OP SCHOOL BIJ LACAN EN JAM

***École* = *garantir effectuation* begin PA & einde PA**

- *école* 'garandeert' ironique einde PA
  school introduceert psychoanalyticus als nieuw discours in de maatschappij
  - école bevestigt dat iemand analyticus wordt door eigen PA
    - niet door praktijkervaring (anciënniteit) – geen erkenning door analysanten
    - geen erkenning door eigen analyticus
  - via procedure van *passe* – straks meer over
  - op vraag van analysant
  - école erkent dat einde van PA via titel *Analyste de l'école*
- maar *école* garandeert ook begin PA
  school garandeert psychoanalyticus als nieuw aanbod naar maatschappij toe
  PA en extension = omvang van het begrip 'PA', naar buiten toe
  - *École reconnaît quelqu'un comme psychanalyste ayant fait ses preuves* in praktijk
    école garantit qu'un analyste relève de sa formation
  - via praktijk van controles bij ervaren collega's
  - niet op vraag van analyticus
  - école geeft titel *Analyse Membre De L'école*

'overdracht van de overdracht' op einde PA
begin PA: overdracht op particuliere analyticus > einde PA: overdracht op *école*=PA
dit is bijdrage van JAM

geen einde aan de overdracht = geen liquidatie overdracht mogelijk
enigmatische uitspraak Lacan: *analyste ne s'achève qu'à redevenir analysant à l'endroit du sujet supposé savoir*

- zichzelf verder blijven analyseren
  ook al bij Freud zichzelf verder blijven analyseren (*Selbstanalyse* voor én na *Eigenanalyse*)
- maar zichzelf verder blijven analyseren binnen een nieuwe *transfert* of SsS
  verschuiving of 'overdracht' van de overdracht
  - zichzelf niet meer analyseren binnen *transfert* op eigen analyticus als SsS
    overdracht op eigen Ubw – zoals belichaamd door analyticus als SsS
  - wel zichzelf verder analyseren binnen een *transfert* op PA als SsS
    - voor JAM wordt die PA als SsS belichaamd door *école*
      maar daarvoor moet JAM wel eerst een paar controversiële conceptuele ingrepen doen:
      - JAM maakt van *école* een *sujet* cf. théorie de Turin
      - JAM schakelt *transfert* op *école* gelijk met *transfert de travail* die voor Lacan van zijn eigen *enseignement* nodig was opdat zijn *enseignement fonde qqchose* 1964 = verder werken vanuit Lacans onderwijs??
    - vragen/problemen
      - liefst positieve *transfert* op *école*
        maar negatieve *transfert* is geen probleem (meestal zo)
      - grens positieve *transfert* op *école*
        - *transfert* op analyticus kent *faille* (einde SsS)
          idem voor *transfert* op *école*? of is transfert op *école* oneindig (suggereert JAM)
        - *transfert* kan nog altijd op 'een analyticus' (Freud, Lacan, JAM)
          maar analyticus niet meer SsS, belichaamt niet meer eigen Ubw??
  - nieuwe *transfert* of SsS kan ook buiten PA en *école* liggen – onder 2 vormen
    - 'maatschappij' = zich aanpassen aan maatschappij tegen *école*
      verleid door maatschappij > maatschappij proberen te verleiden met PA > maar eindigt altijd met denatureren PA = *mettre PA* of *école au pas de la société*
    - *dandy* = zich isoleren – in maatschappij én tov *école*
      ook kritiek JAM !!

procedure van de School
om analyticus ogv einde eigen PA te erkennen

- *passant*
  - analysant
    vanuit punt in eigen analyse dat als een einde van PA wordt ervaren
    cf. overzicht passe als evenement
  - doel
    - *témoigner de son passage à l'analyste* tov *école*
    - *être reconnu* als *Analyste* door *école*
      AE heeft niet meer macht/stem in *école* – cf. niet per se AE die *école* leidt
  - zonder enige implicatie van de eigen analyticus
    - toestemming eigen analyticus niet nodig om passe te doen
      - analyticus kan zich verzetten
      - analyticus uitgesloten van deliberaties als hij in Jury zit
        (Lacan wel aanwezig bij deliberatie van eigen analysanten!!)
      - analyticus kan opgeroepen worden als Jury passant niet kent
    - analyticus heeft vanuit zijn positie structureel geen toegang tot kliniek van passe
      kliniek van de passe is anders dan kliniek van een analyse
      binnen analyse kan analyticus iets niet horen, krijgt hij iets niet te horen
      - *bascule énonciation* als analysant via *passeurs* (gelijken) tegen *école* gaat spreken
      - In passe verschijnen veel zaken die niet tegen eigen analyticus gezegd werden
        oa extremen overdracht (Positief / negatief / onwetendheid)???
      - cf. analyticus vaak weinig in getuigenissen = weinig memorabele interpretaties
        (cf. déclin/fin interpretatie: "vous ne dites rien!?"
        complicaties bij JAM als 'plaatsvervanger' van Lacan
        - behalve JAM acten!!!
        - JAM soms is afwezigheid analyticus teken van zijn 'kwaliteit'
    - omgekeerd zelfs: implicaties voor analyticus als zijn analysant die AE wordt
      - analyticus is AME > wordt zelf AE
      - analyticus is AP > wordt zelf AME
      - analyticus geen lid van school ???
  - niet verplicht
    - *pari* met een *certitude anticipée*
    - men kan ook analyticus zijn zonder passe gedaan te hebben – cf. AP en AME
  - slechts één maal
    - *performance*, absoluut risico cf. doodssprong in circus – geen *session de rattrapage*
    - cf. discussie achteraf doordat JAM op 'rechtvaardigheid' had gespeculeerd (Bassols)

- 3 *passeurs*
  - wie zijn *passeurs*
    - gekozen door 3 AE onder eigen analysanten en op lijst gezet
    - criterium
      - *être dans la passe où advient le désir du psychanalyste, qu'il y soit ou non en difficulté*
      - *être sur le bord d'en finir son analyse*
      - *être habité par le désêtre (perte de son être passé)*

      cf. analysanten Lacan bij gevalspresentaties
    - indien geen lid van École > wordt lid School door passeur te zijn
  - functie *passeurs* = wat doet *passant* tov *passeurs*
    - getuigt over punt in PA dat als einde PA wordt ervaren
      témoigner des problèmes cruciaux aux points vifs où ils en sont pour l'analyse, en tant qu'eux-mêmes sont à la tâche ou du moins sur la brèche de les résoudre
      cf. overzicht passe als evenement
    - JAM: presenteert eigen PA als *unité* = objet a als agalma
      soort *somme* van eigen PA, die anders *morcélé* en *sans âme* blijft
      Gestalt = geheel is meer dan som der delen???
      cf. mijn poging om passe-getuigenissen logisch coherent te maken als Symbolisch verhaal > lukt niet cf. Joyce telescopage
    - JAM: verraadt hoe hij de passe interpreteert
      en alle andere concepten in PA oa vnl 4 concepten: Ubw, overdracht, herhaling, drift
  - wat is/doet *passeur* tov *passant*
    - *congénères* (Italiens)
      - begin PA: uit de biecht klappen tov gelijken (bij zelfde analyticus) = weerstand
        > 'afgeraden' door Freud
      - punt waarop passeur staat in PA = gelijken qua 'opening' (en dus niet qua weerstand)
        > analyticus moet/kan dit niet meer verbieden/afraden
    - *recueillir le témoignage*
      témoignage = *agalma* voor passeur die daar op dat moment in eigen PA zeer gevoelig voor is > *'ému'*
    - *apporter témoignage au jury*

- *jury d'agrément*
  - samenstelling
    - 3 AE
      - toevallig uit lijst
      - consentement nodig
    - 3 passeurs
      - toevallig uit lijst
      - 3 AE zette eigen analysanten op lijst
    - directeur
  - werk
    - onderkennen én erkennen AE
      PA en intension begripsinhoud = naar binnen to
      école renonnaît la PA comme expérience originale
      - checken
        - niet of iemand beantwoordt aan criteria/profiel van de analyticus (als *tout*)
        - wel dat *il y a du psychanalyste* (als *pas-tout* of *épars désassortis*)
      - *dans beaucoup des cas* kent jury de *passant*
        indien niet > mogelijks *convocation du passant et éventuellement de son analyste*
      - *décision* door 2/3 AE
        directeur & passeurs = slechts *consultation*
      - Implicaties voor analyste van analysant die AE wordt
        - analyticus is AME > wordt zelf AE
        - analyticus is AP > wordt zelf AME
          d'où alors il se présentera lui-même au jury d'agrément.

        didacticien allesbehalve een *béatitude*
    - garantie AME
      PA en extension begripsomvang = naar buiten toe
      - *école garantit au monde qu'un analyste relève de sa formation* = *école le reconnaît comme psychanalyste ayant fait ses preuves* = AME
      - AME uitgenodigd om voor AE te gaan
    - satisfaction
      - *satisfaction* jury tov *satisfaction passant* met zijn *vérité menteuse* ivm R genot
      - cf fonction et champ ???
        satisfaction sujet se réalise dans la satisfaction de tous dans une oeuvre humaine
  - renouvellement
    - *2/3 sortants à choisir par tirage au sort tous les six mois*
    - nieuwe toevallig uit lijst van AE én passeurs

ONDERWIJS /WETEN/ WETENSCHAP VANUIT LOGISCH EINDE PA

savoir over einde PA

- 1967 Lacan verwacht soort *savoir* over einde PA??
  (bijna encyclopedisch nl verzamelen en seriëren)
- 1974 Italiens nog expliicieter over uitvinding *savoir* over *non rapport sexuel*
  JAM *agrandir les ressources du savoir*
- 1981 vaststelling dat daar niets van terechtgekomen was

- <u>onderwijs door cartel "Devenir analyste"</u>
  - recrutement cartel vanuit jury
  - *directives à prendre et idées à élaborer > cumulation à plus longue portée*

- <u>onderwijs door elke individuele nieuwe AE</u>
  - *responsable du progrès de l'École = contribue à l'avancement de la PA*
  - Geen synthese mogelijk – één per één
    Maar toch het recurrente bij al die AE zoeken – op bepaald moment

PROBLEMEN PROCEDURE EN ERKENNING
VOLGENS JAM

Crisissen van de passe

- 1981 De Moeder aller Crisissen ivm passe
  georganiseerd door Lacan
  - Lacan stelt *échec* vast van onderkennen en erkennen analyticus ogv einde PA
  - Lacan ontbindt école = dissolution EFP > stoppen passe
  - JAM & Co richten nieuwe école de la Cause freudienne op
    - ECF geadopteerd door Lacan
    - Binnen ECF herwerkt JAM procedure passe vanuit 2 theorieën Lacan ivm einde PA
- sedertdien verschillende crisisjes van passe
- 2022 De Tweede Grote Crisis passe in ECF
  georganiseerd door JAM
  - 31/12/21 stoppen passe in ECF
  - Blog ivm passe – waarop leden hun problemen kwijt kunnen worden geanalyseerd
  - 19/03/22 grote conversatie in zgn école Une
  - 08/10/22 besluit met nieuwe procedure passe
  - 16/10/22 speech JAM

AE

- Tijdsaspecten
  - Tijdelijk
    Slechts voor 3j
    - niet om te beginnen, bij Lacan
    - statuut van ex-AE??
  - passe als éénmalige act of niet?
    - Bedoeling = 1x
      cf. instant du regard of kairos – cf. sofisme 3 gevangenen temps logique kunnen ook niet nog eens herbeginnen
    - Maar JAM zelf aanleiding gegeven
      door in twijfel trekken afwijzing Bassols > mag opnieuw passe doen
      - Rechtvaardigheidsgevoel speelt JAM parten
      - Eigenlijk meer politieke strijd – mijn analysanten moeten benoemd geraken

- onderwijzen/getuigen
  - énoncé > énonciation
    - te veel theorie = énoncés
      - nieuwe theorie (waar spoort mijn geval niet met theorie)
      - maar eindigt vaak in illustratie!! Langue de bois (sic JA
    - te weinig getuigenis = te weinig énonciation
      - te weinig nadruk op rapport en acte avec ces énoncés
      - ton, allure, manière de dire – die mobiles, fugaces, fuctuantes zijn
        hoe verschijnt het parlêtre – echte dire

    Vooral uit de hand gelopen nadat JAM de passe vanuit laatste Lacan begon te conceptualiseren nl satisfaction (1976) en réel qui se démontre (JAM zelf 2011)
  - herhaling getuigenissen – verplichte tournée
    - alsmaar duidelijker autofiction (hysterie = variatie in herhaling), een hystoire (wat het in wezen wel is!!)
      kunnen zich niet losmaken van hun hystoire – kunnen eigen hystoire niet converteren in comédie (cf. doel Lacan: witz die tot stand komt bij het doorgegeven worden: passant > 2 passeurs > jury > publiek
      belichamen niet dat vérité est condamné à mentir quand elle a à dire le R (R van Ubw)
    - ontaardt tot positie van psychoanalyticus van de eigen kuur
      ook al tov passeurs??
  - geen echte gevolgen – ne font pas de vagues = snel vergeten
    - door langue de bois (illustratie bepaalde fase orientation JAM)?
    - verdrongen door volgende even enthousiast onthaalde getuigenissen > soort devaluatie??
  - Op bepaald moment in dialoog met 1 specifieke collega (Elaurent!!)
    - vaak de bijzonderste interpretaties achteraf
    - is er snel niet meer van gekomen

- School interpreteren (als sujet)
  AE interpreteren niet de School als sujet
  interpreteren enkel hun eigen analyse verder

- <u>impact passe op analyses</u>
    - passe als ideaal
        - impact op de eigen PA
          Erkend worden als AE ogv 'goeie' eigen analyse – dus AE = erkenning als goeie analyticus (in de praktijk, wat het dus niet is!!)
          geen pari meer, geen kans meer – maar ideaal waarnaar gestreefd wordt
          bij wijze van spreken PA beginnen om passe te kunnen doen
        - cf. voortdurende zich afvragen "heb ik nu al fantasme leren kennen? Heb ik dat al getraverseerd? Wat is mijn sinthoom? Kan ik mij daar al mee identificeren?? Ben ik nu tevreden over PA (na al die onvrede)??
    - AE als horreur
      Passe is probleem voor wie PA eindigt met verlangen om discret/caché te blijven
      Gevoel van soort Verplichting om te moeten onderwijzen als AE, om zichzelf te exhiberen, als een acteur <> désir de rester caché, discret > niet passe willen doen, want dan moeten op tournee gaan
      cf. Lacan passe niet verplicht – enkel wie dat zelf wil > an sich geen hoger statuut aan gekoppeld (maar dat is het wel geworden, AE wordt held=ideaal voor jongeren, terwijl niet AE vaak ook hetzelfde punt bereikt heeft in zijn PA)

- <u>Statuut in école</u>
    - <u>AE als jong?</u>
      AE Zouden 'jong' moeten zijn volgens Lacan – echter analyses zo lang (en telkens veranderen van analyticus) > toch vrij oude AE
    - <u>AE als vedette</u>
        - Moeten getuigen voor grootst mogelijke publiek > podium op gecatapulteerd
          mogelijk binnen école Une = 7 scholen (waarvan 5/7 passe kennen)
        - soort feeststemming > crédit immédiat + notoriété instantanée
        - voorbeeldfunctie: erkenning AE wordt een doel in PA (niet meer een behoefte)

- <u>uniormisering??</u>
  Passe niet in hele School
  slechts 5/7 scholen van AMP
    - Niet in NLS (Europa&Israël) en NEL (ZuidAmerika)
      = allebei conglomeraten van 'kleine landen'
    - Passe in andere school doen

- <u>Modulering antwoord op passe</u>
    - Niet alleen meer wel of geen AE
    - Maar ook mogelijks Passe als entree tot école
        - Vraag?
            - Als titel AE niet bekomen wordt?
            - Als men dat als dusdanig vraagt? Ikzelf gestimuleerd door ELaurent
        - Criteria
            - Iemand is echt in PA – Ubw werkt cf. aanbeveling Freud: voldoende om analyticus te worden = aan den lijve ervaren dat Ubw werkt
              effe een Ubw formatie vertellen – en men is binnen
            - Nu nog? Wat moet men nu verifiëren??

Jury

- Verwarring instanties
  - Commissie genoemd??
  - ook verward met cartels de la passe – die getuigenissen moeten seriëren
- samenstelling
  - Lacans voorstel ontaardde meteen
    jury van 5 analystes inamovibles
  - voorstel JAM 1981
    2 kartels > permutatie om de 3J
- politiek
  - Extime = Parijs inmenging!
  - Benoemt alsmaar meer AE > kwaliteit??
  - Houdt bij beoordeling al rekening met zal die als AE kunnen getuigen/onderwijzen
- Organisatie
  - Komt bijna niet samen
  - Organiseert niet meer ondervraging AE bij zijn publieke performance
  - Laat toe dat passeurs op basis van geschreven notities de getuigenis overbrengen
    beter parole !!
- geen verslag
  - was ook al het geval bij Lacan
  - besluiten – geen onderwijs – geen seriëren van ervaring
    niet alleen luiheid, maar ook teken dat er een verschuiving is van savoir de passe naar vérité de passe?

MOMENT DE CONCLURE = ACTE ANALYTIQUE
PA POSITIE IN DE PRAKTIJK INNEMEN VANUIT EINDE EIGEN PA – BINNEN DE 'TEGENOVERDRACHT' OP EEN ANALYSANT

waartoe leidt einde PA
traversée fantasma 1967

- In het leven
  soort *sagesse* <> Béatitude van identificatie met analyticus als I(A)
  - elk probleem is uiteindelijk fantasmatisch
  - het is wat het is = identificatie met symptoom
  - soort intelligent masochisme nl masochisme waarvan niet genoten wordt
  - *jouir de se promener tranquillement*
- In de PA
  - positie als operateur = acte – via *Verleugnung* van val/faille SsS (Sém XV)
  - uitvinden eigen PA positie tov analysant, vanuit einde eigen kuur
  - PA act Propos 196
    au terme de la relation de transfert analysant bereid om zichzelf te laten reduceren tot S^q om verlangen (bij ander) 'een kans te geven'
    eerst toestaat dat hij I(A) (bedrog=acte!!) is en daar dan tegenin gaat om als (a) te eindigen